

DOMOVINA

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana, Knafljeva ul. št. 5. II nadstrop., telefoni od 3122 do 3126. Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711.

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9, polletno 18, celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12, polletno 24, celoletno 48 din. — Amerika letno 1 dolar.

Tkaninskemu delavstvu je potrebna pomoč

V nedeljo je bilo v prostorih izpostave Delavske zbornice v Mariboru posvetovanje zastopnikov tkaninskega delavstva iz Maribora in okolice, mestne občine mariborske in Delavske zbornice. Razpravljali so o težavnem položaju tkaninskega delavstva, kateremu grozi zaradi čedalje večjih odpustitev, uvedbe brezplačnih dopustov in krajsanja delovnega časa ob stalnem naraščanju druginje velika beda. Posvet je soglasno sklenil, da se morajo izdati nastopni ukrepi:

Delavstvu se morajo zagotoviti v času brezposelnosti potrebna sredstva za dostojno preživljanje. Na Zvezo delodajalcev tkaninske industrije in na tkaninska podjetja v dravski banovini naj se naslovi poziv, da priznajo odpuščenemu delavstvu v času brezposelnosti podpore po posebnem ključu, ki naj se določi po številu družinskih članov, in sicer v višini 50 odstotkov zasluž-

ka za samce, do 100 odstotkov zaslužka za veččlanske družine. V primeru odpustitev naj postopajo podjetja socialno in naj odpravljajo pri krajših prekinitvah dela plačane dopuste. Ako so odpustitve neogibne, naj se izvrše v sporazumu z obratnimi zaupniki in zastopniki strokovnih združenj. Pri tem naj upoštevajo gmotni položaj delavstva. Nujna je uzakonitev uredbe o postopanju pri omejevanju in ukinjevanju obratov tvorniškega značaja, s katero naj se zaščiti prizadeto delavstvo. Vlada in odgovorni činitelji naj nujno izdajo vse ukrepe, da se zagotovi redno obratovanje tkaninske industrije in s tem polno zaposli delavstvo. Posvet je sklenil pozvati Delavsko zbornico, naj skliče posvetovanje zastopnikov tkaninskega delavstva za vso Slovenijo, na kateri naj se sklepa o tem, kako bi bilo mogoče v bodoče preprečiti udarce, ki jih mora zdaj prenašati tkaninsko delavstvo.

Kaj bo z napovedanimi gospodarskimi preosnovami

Zagrebski »Obzor« je obravnaval te dni v daljšem članku gospodarsko preosnovo, ki jih je napovedala vlada. Med drugim piše:

»Pristojni činitelji ne nameravajo spremeniti osnove zdajšnjega ustavnega reda. Zato se ne da govoriti o uvedbi kakršnegakoli načina, ki bi bil v nasprotju z zdajšnjim ustavnopravnim in družabnim redom v državi. To

pomeni hkratu zanikanje raznih govoric, ki so se pojavile v zadnem času o značaju napovedanih preosnov. Seveda pa s tem še ni rečeno, da bi pomembne spremembe na področju našega družabnega in državno-pravnega življenja ne bile mogoče. Zgodilo pa se bo to v okviru zdajšnje ustave in s pomočjo obsežnih pooblastil, ki jih ima vlada.«

Narodna banka je zadeva vseh državljanov

»Hrvatski dnevnik« razpravlja o nameravanem podržavljenju Narodne banke, katero vprašanje je že dalje časa na dnevnem redu. List zastopa stališče, da ima država nesporno pravico izvesti podržavljenje Narodne banke in da je sploh škoda izgubljati besede o tem. Nihče ne misli na to, da bi se dozdejšnjim delničarjem kar odvzele njihove delnice brez odškodnine. O kakem odvzemu premoženja torej ne more biti govora, čeprav ima država pravico zahtevati od svojih državljanov v izjemnih razmerah za izvedbo gotovih nalog tudi izjemne žrtve. Vprašanje, ki je danes zanimivo, je samo, ali bi bilo podržavljenje državne banke koristno.

Rečeno je že bilo, izvaja dalje glavno glasilu dr. Mačka, da so delnice Narodne banke v glavnem v rokah 24 bogatinov. Če samo kopičenje delnic v rokah tako majhnega števila delničarjev ni zdrav pojav. Finančna politika Narodne banke ni samo zadeva njenih delničarjev, temveč vseh državljanov, ki se poslužujejo njenih bankovcev kot

plačilnega sredstva. Z ničemer ni mogoče opravičevati, da odločajo o kreditni politiki tako važne denarne ustanove ljudje, ki so znali dobiti v svoje roke njene delnice s pomočjo svojega bogastva. Kadar je treba zastopati narodne koristi, je za to vse prej pooblaščen še tako slaba vlada kakor pa zbor maloštevilnih delničarjev. Tako je vprašanje inflacije (pomnoženja bankovcev) in deflacije (manjšanja bankovcev v prometu) čisto zadeva države in vlade kot narodnega izvrševalnega organa, ne pa nekaterih bogatinov.

Resnica je, da lahko dela vsaka vlada pogreške, kakor jih lahko delajo tudi delničarji. Vendar je v tem velika razlika. Proti finančni politiki delničarjev ni nobenega uspešnega pravnega leka. Proti finančni politiki vlade pa obstoji dolga vrsta sredstev, ki jih lahko zelo uspešno uporablja politično organizirani narod. Izkusnje nas uče, da je lažje zrušiti kako vlado kakor pa upravni svet Narodne banke.

»Hrvatski dnevnik« potem nadaljuje:

»Nekateri se boje, da ne bi moglo privedi podržavljenje Narodne banke do inflacije. Mi se v to vprašanje ne spuščamo podrobno, temveč samo ugotavljamo, da mora skrbeti za napredek narodnega gospodarstva v prvi vrsti vlada in potem šele po njenih navodilih upravni svet Narodne banke. Razlogi, ki so privedli do razprav o podržavljenju Narodne banke, so gotovo tehtni. Ako v službenih vrstah za sedaj o tem vprašanju še javno ne govorijo, potem je to pripisati dejstvu, da bo prišlo na dnevni red z ostalimi načrti vlade, ki so gospodarskega pomena za nadaljni razvoj naše države. Ti načrti obstoje in se izpopolnjujejo. O tem je javnost že tudi dalje časa poučena.

Tem načrtom, ki stremijo za obnovo našega narodnega gospodarstva, bodo morala služiti vsa razpoložljiva denarna sredstva. Kolikor nam je znano, doslej še nihče ni preveč obogatel zaradi skrbi in ljubezni do naroda. Zato tudi nima ljudstvo posebnega zaupanja v bogatine. Tega se morajo zavedati tudi delničarji Narodne banke. Srečni naj bodo, če ne kar presrečni, ko bodo prejeli o priliki morebitnega podržavljenja Narodne banke odškodnino za svoje delnice, čeprav bi ostali tudi brez njih še zmerom dovolj bogati.«

Angleži pravijo, da so pripravljeni

Svoječasno so Angleži po glavnih londonskih ulicah zgradili močne zidane ovire, s katerimi so mislili preprečevati pristajanje nemških letal na ulicah angleške prestolnice. Zaradi drznosti nemških letalcev so bill Angleži namreč tudi na kaj takšnega pripravili. Strah pred tem ni bil tako neupravičen, saj se je na primer pri padcu Pariza pokazalo, da so Nemci kaj takšnega zmožni. Tedaj je namreč več nemških letal na lepem pristalo na širokih pariških ulicah.

Vse kaže, da so Angleži dosti previdnejši, kajti sicer gotovo ne bi bili računali na tak nenavaden pristanek nemških letal na londonskih ulicah. Vendar jim te priprave niso nič koristile, kakor je sklepiti iz zadnjih angleških poročil. Te vesti namreč pravijo, da so Angleži začeli zdaj te poulične ovire nenadno podirati. Angleži utemeljujejo ta ukrep na tale način: Sprva so bile takšne ovire potrebne, ker Anglija še ni bila dovolj pripravljena na morebitni hujši nemški napad. Ni imela dovolj izurjene vojske, da bi tak napad lahko preprečila brez omenjenih ovir. Zdaj pa se je položaj čisto spremenil. Velika Britanija že razpolaga z dobro izurjenimi in dobro opremljenimi četami, ki bi lahko prešle v napad, če bi se nad angleška mesta začeli spuščati sovražna letala in padalci. Zdaj, ko ne bo po londonskih ulicah več onih protiletalskih ovir, se bodo tudi angleške čete lažje premikale iz kraja v kraj. Razen tega pa je to važno tudi za avtomobilski promet in promet z drugimi vozili, s katerimi bodo neovirano lahko prevažali municijo iz tvornic do krajev, kjer jo bodo potem porazdeljevali med posamezne vojaške oddelke.

Rudarski staroupokojenci žive bedno življenje

Zagorje, avgusta

Naraščajoča draginja ograža sicer vse ljudi, ki žive iz rok v usta, a najbolj rudarske upokojence, ki so morali zaradi bolehnosti prehitro v pokoj. Pred kratkim je bratovska skladnica odredila, da bodo upokojenci in rentniki dobivali svoje prejemke po pošti. S tem se je ukinito izplačevanje po bratovskih skladnicah. Ker se za vsako nakaznico odbije en dinar, zraven tega še en dinar za pošto dostavo in ker je spodobno, da naslovnik tudi pismonoši da vsaj majhno nagrado, se na lepem nabere odbitkov v znesku treh dinarjev. Vsakomur se bo zdelo to maflenkost, ki skoro ni vredna omembe, za staroupokojenca pa je to že občuten odtegljaj, saj v svojem proračunu ne sme izdati za prehrano več kakor tri dinarje na dan.

Ko so staroupokojenci čitali časopisno vest

o povišku prejemkov državnim nameščenecem, so začeli upati, da bodo tudi oni prišli na vrsto, saj dobivajo nekateri komaj po okoli 220 dinarjev, čeprav imajo družine. Za takega je razumljivo, da mu odtegljaj v znesku treh dinarjev pomeni mnogo.

Splošno je razpoloženje med staroupokojenci, naj bi pokojnine in rentnine izplačevale krajevne skladnice kakor doslej. Državna blagajna se gotovo ne poteguje za prispevke teh siromakov. Bratovska skladnica pa bi z vrnitvijo na prejšnji način izplačevanja prihranila mnogo dela.

Naj ob tej priliki ponovno kličemo odločujoče činitelje, naj napravijo konec temu bednemu življenju rudarskih staroupokojencev in naj jim omogočijo človeka vredno življenje.

Narodnost je odločujoča za mejne popravke

Glede na vprašanje mejnih popravkov med Madžarsko, Bolgarijo in Rumunijo objavlja »Hrvatski dnevnik« uvodnik, v katerem opozarja, da gre pri teh popravkih predvsem za narodno načelo, ne pa za strategične in slične razloge. »Hrvatski dnevnik« smatra, da računa Nemčija s tem, da bodo po njeni zmagi vojne na Balkanu izključene in zaradi tega strategični razlogi ne morejo prihajati v poštev v taki meri, kakor se je to dogajalo doslej.

»Hrvati smo v srečnem položaju,« piše »Hrvatski dnevnik« dalje, »da na področju naše banovine ni niti pediti zemlje, katero bi lahko kdo terjal z nacionalnega stališča. Kar se tiče Jugoslavije v celoti, je njen položaj tudi jase. V nekih njenih pokrajinah je sicer prebivalstvo mešano, toda Slovani imajo tudi tam nadpolovično večino ali so vsaj najmočnejši med različnimi narodnimi skupinami. Zadeva pametne politike je, da se vse narodne skupine zadovoljijo. Pravičen opazovalec bo rad priznal, da je položaj neslovenskih manjšin z nacionalnega stališča v Jugoslaviji boljši kakor v katerikoli drugi državi, ki ima narodne manjšine, in zanesljivo boljši kakor položaj naše narodne skupine izven naše države. Danes, ko se bliža Jugoslaviji notranji preporod, bo prišlo tudi do izboljšanja stanja njenih

manjšin. Zato upravičeno lahko terja, da se načela o položaju narodnih skupin enako izvršujejo v vseh državah brez razlike.

V dobi, ko se pripravljajo spremembe zemljevida na Balkanu, je važno poudariti, da je Jugoslavija storila vse, da se sporna vprašanja rešijo po mirnem potu. Posredniška vloga Jugoslavije je bila zelo koristna za mir, njeno prijateljstvo z Bolgarijo pa je jamstvo, da bo po rešitvi vseh vprašanj na Balkanu še bolj okrepljeno sodelovanje balkanskih držav. Narodno načelo, ki je bilo pri ustanovitvi Jugoslavije odločujoče, se danes ponovno poudarja kot pot, ki naj Balkan in Podunavje privede iz težav. Jugoslavija globoko spoštuje to načelo in še posebej ga spoštuje hrvatski narod, ki niti v času svoje največje borbe ni postavljaval vprašanja državnih mej, temveč samo vprašanje svojega položaja znotraj teh mej. V tem dejstvu je treba videti tudi razloge, zakaj pri nas tako mirno gledamo na stremeljenja po mejnih popravkih in zakaj z zadovoljstvom sprejemamo vse, kar more doprinesti k sodelovanju in prijateljstvu balkanskih narodov. Ko se bodo vsa ta vprašanja rešila pravično v skladu z narodnim načelom, bo imel Balkan za dolgo dobo zagotovljen mir, ki mu je tako nujno potreben.

V Jugoslaviji živeči svojci ameriških ponesrečencev bi morali dobivati podporo

V državi Zapadni Virginiji, ki pripada Zedinjenim državam, so se smrtno ponesrečili trije Jugoslovenci. Njih družine, ki prebivajo v Jugoslaviji, pa ne dobijo odškodnine, ker velja v tej državi odredba, da uživajo podporo samo tisti člani ponesrečenčeve družine, ki prebivajo v Zedinjenih državah.

To stališče, ki so ga zavzele nekatere izmed Zedinjenih držav, je v nasprotju s sporazumom, sklenjenim med Zedinjenimi državami in našo državo. Osnovni sporazum glede pravic naših državljanov, odnosno njihovih družin, je bil med Zedinjenimi drža-

vami in kraljevino Srbijo podpisan l. 1882. in pozneje razširjen na vso kraljevino Jugoslavijo. Ta sporazum določa, da imajo naši državljani pravico na denarno odškodnino v primeru, da mož, odnosno oče, od katerega so bili vzdrževani, postane žrtev smrtno nesreče pri delu na ozemlju vseh Zedinjenih držav.

Naša država bi morala storiti potrebne korake, da bodo v Ameriki uvaževali omenjeni sporazum, ki je na papirju še zmerom veljaven.

Prosvetno življenje Nemcev v Jugoslaviji

Pančevski list »Ravnopravnost« piše, da je nemški Kulturbund manjšinsko prosvetno-politično združenje, kakršnega ni v vsem Podonavju. Zavoljo blagohotne politike jugoslovenskih oblastev in že znane svobodoljubnosti in strpnosti našega naroda in vztrajne-

ga dela Nemcev samih ima to združenje že 337 krajevnih skupin z okrog 50.000 člani. Samo lani je bilo ustanovljeno 66 novih krajevnih klubov. Vodstvo združenja je razdeljeno v šest odsekov, ki jih vodijo posamezni načelniki kot stalni uradniki. Predsednik

Kulturbunda, dr. Sepp Janko vodi združenje po voditeljskem načelu in ni odgovoren upravnemu odboru.

Nemško tiskovno društvo v Novem Sadu, ki izdaja lista »Deutsches Volksblatt« in »Deutsche Zeitung«, je imelo nedavno glavni letni občni zbor, na katerem je bilo ugotovljeno, da sta oba lista povečala svojo naklado in da je imelo podjetje 221.769,09 din dobička. »Nemški narodni koledar za leto 1940.« so lani izdali v nenavadno veliki nakladi, povečali pa so tudi slikani tednik »Bilderwoche«. Tiskarna je povečala svoj obrat, pa tudi knjigarna, ki pripada društvu, dobro uspeva.

»Ravnopravnost« ugotavlja, da je Jugoslavija dala nemški, madžarski in rumunski manjšini pravice preko obveznosti saintgermainske pogodbe in jim dovolila tudi srednje šole v materinem jeziku. Poleg osnovnih šol imajo Nemci zasebno učiteljske v Novem Vrbasu, zasebno meščansko šolo v Beogradu, evangeličansko šolo v Zagrebu, zasebno meščansko šolo v Novem Vrbasu, oddelke na državnih meščanskih šolah v Beli cerkvi in Apatinu in zdaj še popolno zasebno gimnazijo v Novem Vrbasu.

Obiralci hmelja imajo polovično voznino

Glavna direkcija železnic je tudi letos odobrila obiralcem hmelja v dravski banovini znižanje vozne cene na vlakih za polovico. Ta ugodnost velja od 1. avgusta do vstetega 30. septembra, in sicer od vseh postaj do vseh postaj, ki so na ozemlju ljubljanske železniške direkcije. Velja pa polovična voznina le za potovanje v potniških in mešanih vlakih.

Ob povratku morajo imeti potniki »objavo« na ime, izdano od Hmeljarske zadruge v dravski banovini, v kateri je potrjeno, da so dopotovali zaradi zaposlitve pri obiranju hmelja. Ta »objava« mora biti potrjena od občine ali policijskega oblastva, da je bil njen lastnik v resnici zaposlen kot obiralec hmelja.

Na legitimaciji (obrazec K-13) ni potrebno potrdilo v rubriki »Potvrda priredjivačkov odbora o učeštvovanju na priredbi«.

Vsak potnik, ki želi uporabiti to vozno olajšavo, si mora pred odhodom pri potniški blagajni vstopne postaje poleg cele karte za progo od svoje vstopne postaje do tiste namembne postaje, do katere želi potovati, kupiti še železniško legitimacijo — obrazec K-13 (cena 2 din).

Potnik se mora s karto, kupljeno za odhodno vožnjo, z legitimacijo K-13 in z zgoraj omenjeno objavo brezplačno vrniti samo po progi, po kateri je bil dopotoval, ali pa po krajši progi. Potnik, ki bi se vrnil po daljši progi, ne more pri povratku uporabiti vozne olajšavo.

Pred nastopom povratne vožnje si mora potnik dati pri potniški blagajni žigosati legitimacijo K-13.

Potnik, ki hoče uporabiti to vozno olajšavo, ne sme ne pri odhodni, ne pri povratni vožnji prekiniti vožnjo.

Potniki naj se izrecno opozorijo, da ne smejo ob prihodu na namembno postajo oddati vozne karte, ker jim odhodne karte služijo za povratno vožnjo.

× **Petain in Hitler se bosta baje sestala.** Maršal Petain, voditelj premagane Francije, in nemški kancelar Hitler naj bi se v kratkem sešla na razgovor, pri katerem bi bilo brez posrednikov urejeno novo razmerje med Francijo in Nemčijo in dosežen sporazum za vrnitev francoske vlade in državnega poglavarja v Pariz, odnosno v Versailles, kakor to želi Nemčija.

× Na Madžarskem imajo 319 bolnišnic. Madžarski listi prinašajo podatke o skrbi oblastev za ljudsko zdravje in navajajo, da je zdaj na Madžarskem 319 bolnišnic s 53.000 bolniškimi posteljami. Hkratu pa poudarjajo, da so oblastva v zadostni meri skrbela za zdravstveno službo, saj je bilo leta 1921. le 183 bolnišnic z 25.000 posteljami. Gradijo pa zdaj še tri nove velike bolnišnice.

Politični pregled

Dunajski »Südost-Echo«, ki ima tesne stike z nemškimi zunanjim ministrstvom, objavlja članek o preureditvi v južnovzhodni Evropi. Svoj članek končuje z nastopnimi značilnimi stavki: »Če bi Nemčija in Italija ne bili tega prepričani, bi južnovzhodne države imele zdaj vlogo tistih 100 divizij, ki sta jih zapadni velesili potrebovali za svojo borbo proti Nemčiji.

Nemčija tudi nima nobenih teženj, da bi si prisvojila nova ozemlja.

To je menda doslej že dokazano. Nemčija tudi nima namena ovirati notranjo svobodo teh narodov in ni res, da v Berlinu gledajo na jugovzhod samo s stališča nekega kolonijškega dobavitelja sirovin. Nemčijo zanima samo možnost, kako bi se pridelovanje na jugovzhodu zvišalo in dvignila s tem tudi življenjska raven teh narodov. Če se sliši, da naj se razvoj pridelovanja na jugovzhodu kolikor mogoče spravi v sklad z nemškimi potrebami, je to samo priporočilo, katerega koristnost bodo voditelji južnovzhodnih gospodarstev razumeli. To in samo to je torkan razvpiti nemški načrt na jugovzhodu.

Razume pa se, da je za južnovzhodne države prav, ako evropski stvarnosti pogledajo v obraz. Nemčija nima namena, da bi koga izrgala iz domače zemlje in ga izročila drugam, da bi bil tamkaj spravljen ob svojo narodno bit. Toda Nemčija bo na tem vztrajala, da se popravijo največje krivice, ki bi bile storjene v mirovni pogodbi.

Ameriške vesti javljajo, da je bil te dni dosežen v Moskvi sporazum za sklenitev nove trgovinske pogodbe med Zedinjenimi državami in Sovjetsko Rusijo

in da bo vsebina sporazuma objavljena v uradnem sporočilu.

Kakor smo že poročali so Japonci aretirali v Tokiu in drugod nekaj tamkaj živčih Angležev, katere so osumili vohunstva. Nato pa so tudi v Angliji aretirali več Japoncev. Zavoljo tega je

Izročil japonski veleposlanik po nalogu svoje vlade angleški vladi zahtev, naj pojasni aretacije japonskih državljanov.

Za primer, da ne dobi zadovoljivega pojasnila, grozi japonska vlada s prekinitvijo državnih odnosov. Na drugi strani je pa tudi angleška vlada izročila japonski vladi noto, v kateri zahteva izpustitev vseh aretiranih angleških državljanov. Napetost med obema državama je zelo velika.

Na sedmem zasedanju vrhovnega sovjetskega sveta dne 1. t. m.

je imel predsednik sveta ljudskih komisarjev (ministrov) in komisar za zunanje zadeve Molotov velik govor,

v katerem je obrazložil načela sovjetske zunanje politike. Glede odnosov z Nemčijo je rekel, da so ostali nespremenjeni. Sovjetska vlada je strogo nevtralna in odnosi Sovjetske zveze do Nemčije so čvrsti. Tudi odnosi z Italijo so se izboljšali. Glede odnosov z Anglijo je rekel, da je imenovanje Crippsa za angleškega poslanika v Moskvi znak angleške želje po izboljšanju odnosov s Sovjetsko Rusijo. Svoja izvajanja glede Balkana je Molotov začel takole: »V pogledu naših odnosov z balkanskimi državami

je potrebno najprej opozoriti na dejstvo, da so uvedeni državniški odnosi z Jugoslavijo.

Ako je na eni strani točno, da nas ne zadene nikaka krivda, ker ni bilo doslej državnih odnosov med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo, je treba na drugi strani reči, da je do uvedbe teh odnosov prišlo na predlog jugoslovenske vlade, ki ga je Sovjetska zveza sprejela. Smemo se prav tako nadejati, da se bodo naši gospodarski odnosi z Jugoslavijo postopno čedalje bolj razvijali. Takoj nato je glede Bolgarije pripomnil tole: »Naši odnosi z Bolgarijo se lahko smatrajo za redne in sme se takoj dodati, da ni med Sovjetsko zvezo in Bolgarijo nobenih

nasprotij. Glede sovjetsko-japonskih odnosov je Molotov ugotovil nejasnost,

precej oster pa je bil nasproti Zedinjenim državam, ki ne priznavajo dejanskega stanja v Baltiku,

medtem ko je poudaril prijateljske odnose z veliko nacionalno Kitajsko. Na koncu je Molotov pokazal na potrebo največje čuječnosti Sovjetske zveze in najstrožje pripravljenosti, tako da noben dogodek ne bo našel Sovjetske zveze nepripravljene.

Nedavno sta govorila po radiu švedski ministrski predsednik Hanson in minister za narodno obrambo Skiöld. V svojih govorih sta zavzela stališče do najnovejšega razvoja razmer v Evropi. Predsednik vlade je med drugim poudaril: »Osnovna značilnost švedskega naroda je njegova ljubezen do svobode. Iz te osnove se je razvil tudi švedski demokratski način, ki se mu Švedska nikoli ne bo mogla prostovoljno odreči.« Hanson se je dotaknil tudi zunanjepolitičnih vprašanj in naglasil, da

bo švedska ostala tudi v bodoče strogo nevtralna.

Minister za vojsko Skiöld je v svojem govoru poudaril, da se je švedska narodna obramba zelo izpopolnila. Švedska vojska je stalno v pripravljenosti, da z orožjem brani neodvisnost domovine. Vsak je odločno pripravljen, da postavi rajši vse na kocko, kakor pa da bi žrtvoval svobodo svojega naroda.

Vojaški odbor ameriškega senata je te dni s 13 proti trem glasovom odobril

uvedbo obvezne vojaške dolžnosti v Zedinjenih državah,

vendar v nekoliko drugačni obliki, kakor jo je predložilo ministrstvo za vojsko. Zdaj pride predlog še pred celotni senat, kjer bo verjetno sprejet še v tekočem tednu. Pred vojaškim odborom senata se je razvila o uvedbi vojaške dolžnosti daljša razprava. Nekaj govornikov je bilo proti predlogu, odločil pa je nastop predsednika vojaškega odbora Shepholda, ki je dejal, da je uvedba vojaške dolžnosti po njegovem mnenju potrebna zato, ker bo po njegovem trdnem prepričanju Nemčija poskusila napad na Zedinjene države. V zdajšnji obliki določa predlog, kakor ga je sprejel vojaški odbor, uvedbo enoletnega vojaškega urjenja za vse moške med 21. in 31. letom. S tem bi bilo obvezano za vojaško službo skupno 12 milijonov mož.

V sofijskem »Dnesu« je izšel uvodnik o bolgarski zunanji politiki. V članku čitamo med drugim: »Leta 1915. smo bili v vojni na strani Nemčije, da bi uresničili svoj narodni smoter. Bratstvo orožja z nemškim narodom je povežalo našo usodo z ono Nemčije. Polnih 20 let je morala naša država prenašati posledice vojaške zveze z Nemčijo

Naša zunanja politika je imela v tem času eno samo smer: niti za trenutek nismo sprejeli sramotnih krivic, ki so nam bile vsiljene, in

niti za trenutek nismo izgubili vere v bolgarsko pravico, za katero smo se rami ob rami borili z našim zaveznikom Nemčijo.

Bili smo spremembo mej. Toda naš glas je moral biti umerjen, skoro tih, kajti Bolgarija je bila obdana od sovražnikov. Vsak Bolgar je vedel, da bo nastopil konec našemu trpljenju šele, ko bo naš veliki vojni zaveznik spet vstal in bo v stanju, da zahteva popravek mirovni pogodbe. Ta trenutek je zdaj prišel... Po nemških zmagah, italijanskem nastopu in blagohotni nevtralnosti Rusije je zdaj vse jasno, da ni sile, ki bi mogla spet postaviti Evropo pod staro krivično ureditev...

Prva pogajanja med Bolgarijo in Rumunijo zaradi Dobrudže so končana. Imel jih je rumunski poslanik v Beogradu Cadere s predsednikom bolgarske vlade Popovom.

Vse kaže, da bo Bolgarija lahko kmalu zasedla južno Dobrudžo.

Glede na razgovore rumunskega poslanika Cadereja z bolgarskima državnikoma se po-

udarja, da je bilo sporno le vprašanje mesta Silistrije. Bolgarija zahteva vrnitev tega mesta, da dobi meje z Rumunijo iz leta 1912. V razgovorih je bilo tudi govora o povrnitvi škode, ki jo je imela Bolgarija s tem, da je Rumunija upravljala 20 let Dobrudžo. Omenja še odškodninska vsota 18 milijard levov.

Moskovska »Pravda« objavlja članek, v katerem piše med drugim: Preteklo je skoro leto dni, ko je bila podpisana nenapadalna pogodba med Sovjetsko zvezo in Nemčijo.

Dogodki, ki so se odigrali v zadnjem času, ne samo niso zmanjšali pomena sovjetsko-nemške pogodbe, temveč so pomen te pogodbe še povečali.

V nadaljnih izvajanjih naglašajo list nekatere odstavke iz govora Molotova, ki je rekel, da prijateljski odnosi med Sovjetsko zvezo in Nemčijo slone na najosnovnejših državnih koristih Nemčije in Sovjetske zveze.

Moskovski list »Krasnaja zvezda« prinaša članek o letalski vojni in pravi, da prehaja po francoskem polomu vojna v zapadni Evropi v novo dobo. Članek pravi med drugim, da so zavezniki tako zelo razdejali Dunquerque in Calais, da Nemcem obe pristanišči ne moreta takoj koristiti, toda po drugi strani Anglija ne more preiti v ofenzivo.

Nedvomno je Nemčija v letalstvu močnejša, toda če bo Amerika zares dobavljala Angliji po 3000 letal na mesec, bo morala Nemčija to upoštevati

in bo morala vsekakor že zdaj gledati na to, da svojo letalsko premoč tudi z dejanjem pokaže. Izid boja med obema vojskujočima se strankama bo po mnenju lista odvisen največ od zmage v zraku.

Angleško letalsko ministrstvo je te dni objavilo,

da so angleška letala bombardirala skupno že nad sto nemških mest.

Posebno da so trpela pristanišča ob zapadni nemški obali, v prvi vrsti Harburg in Bremen. Zlasti Hamburg da je na nekaterih mestih že skoro v razvalinah. V Bremenu so razbite, odnosno vsaj do nerabnosti poškodovane vse pristaniške naprave. V Leipzigju je bila bombardirana električna centrala. Posebno učinkoviti so bili napadi na važna nemška industrijska podjetja v Porenju. Angleška letala so razdejala vrsto tvornic v Düsseldorfu, Essenu, Hammu in drugod. Pristanišča na Renu so bila v tolikšni meri poškodovana, da so nerabna za reden promet. Na to angleško poročilo pravi nemško poročilo med drugim, da Hamburg sploh ni nikjer razdejan in da tudi drugod niso angleška letala napravila tolike škode, kakor poročajo Angleži.

Angleški ministrski predsednik Churchill si je te dni ogledal obrambne naprave v južnovzhodni Angliji. Angleški radio je v zvezi s tem objavil sporočilo z nastopno vsebino: Ministrski predsednik je ugotovil, da

poskus nemškega vdora v Veliko Britanijo še zmerom ni izključen.

Okoliščine, ker so Nemci razširili govorice, da ne nameravajo vpati v Veliko Britanijo, ni upoštevati, ker doslej še nikoli ni bilo verjeti nobeni taki izjavi. Naša trdna in mirna odločitev, da se bomo branili, nas ne sme uspavati, temveč nas mora pripraviti do tega, da bomo stalno s skrajno napetostjo pazili na vsak možen poskus.

Na bojiščih v zadnem času ni bilo posebnih dogodkov.

Boji se vršijo samo v zraku.

Nemška letala napadajo Anglijo, angleška pa Nemčijo. Boji se vrše tudi v Afriki skoro le v zraku. Enako se ni kaj posebnega zgodilo na morju. V Londonu zdaj ugibljejo, kdaj namerava izvršiti Nemčija napad na Anglijo. Neka vest iz Londona pravi, da računajo Angleži z napadom v nekaj dneh.

V Moskvi so bili te dni sprejeti na sejah vrhovnega sovjeta zakoni

o vključitvi Litve, Letonske in Estonске v Sovjetsko zvezo.

Vsem trem je priznan položaj samoupravnih zveznih republik. Ruska oblastava poziva vse begunce iz teh novih zveznih republik, naj se vrnejo, ker jih bodo sicer smatrali za izdajalce ter jih obsodili na smrt, če jih dobe.

Nedavno so se razširile vesti, da je papež ponovno skušal doseči mir.

V Vatikanu pa odločno zanikujejo vsa poročila, da bi Sv. Stolica zdaj posredovala ponovno za mir.

Prav tako zavračajo vesti, da bi angleški veleposlanik pri Vatikanu odletel v London z mirovnimi pogoji, katere naj bi zastopniki Sv. stolice dobili od Nemčije in jih potem izročili najprej Angležem.

United Press poroča iz Londona, da v Angliji pospešujejo letalske vaje ponoči, ker nameravajo izvesti še silnejše nočne napade nad Nemčijo, kakor so jih izvajali dosedaj. V avgustu je

Anglija podvojila letalsko stražo nad Rokavskim prelivom in ob obali, ker bi bilo prav v tem času najlažje izvršiti napad na Anglijo.

Odgovorni činitelji računajo, da je zdaj prvi čas za napad na Anglijo, ker je v tem mesecu plima v Angliji največja. Če bo morje mirno, bo to najugodnejša priložnost za nemški vdor v Anglijo. Ta največja plima bi bila nemškim ladjam v veliko korist, ker se morje povzpne na precejšnjo višino in omogoča ladjam lažje pristajanje do krajev, kjer je v drugih časih zelo plitvo.

Gospodarstvo

Sejmi

10. avgusta: Brežice, Dob, Gornja Radgona, Podčetrtek, Rovte pri Logatcu, Slovenjgradec, Sv. Lovrenc na Dravskem polju, Sv. Lovrenc na Dolenjskem, Razkrižje;
12. avgusta: Sv. Jurij ob južni železnici, Rakke;
13. avgusta: Kamnik, Ljutomer;
14. avgusta: Leskovec pri Krškem;
15. avgusta: Ptujška gora, Irča vas (Šmihel-Stopič);
16. avgusta: Ptujška Gora, Cerklje pri Kranju, Velike Lašče, Lož, Rakičan, Škofja Loka, Smarje pri Ljubljani, Trebnje, Vače, Mozirje, Oplotnica, Sevnica ob Savi, Vuzenica, Lesce.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah dne 6. t. m. (prve številke službeni tečaj, druge v oklepajih tečaj na svobodnem trgu).

1 angleški funt za 171.69 do 174.89 (za 212.35 do 215.55) din;

1 ameriški dolar za 44.25 do 44.85 (za 54.80 do 55.20) din;

1 švicarski frank za 10.08 do 10.18 (za 12.46 do 12.56) din.

Nemške klirinške marke so bile po 14.80 din. Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 440 din.

Tedenski tržni pregled

GOVED. Za kg žive teže so se trgovali: na mariborskem sejmu: debeli voli po 7 do 8, poldebili po 6 do 7, plemenski po 6.50 do 8, biki za klanje po 5 do 7, debele krave po 6 do 7, plemenske po 5.30 do 7, klobasarice po 4 do 5, molzne krave po 5.50 do 8, breje po 5 do 7, mlada živina po 6.50 do 7.50, teleta po 6 do 7.50 din; V Kranju: voli in telice I. po 9.25, II. po 8.50, III. po 7.25, krave I. po 8.50, II. po 7.25, III. po 6, teleta I. po 9, II. po 8 din.

SVINJE. Za kg žive teže so se trgovali: v Kranju: špeharji po 12 do 13, pršutarji po 11 do 12, v Celju: špeharji po 11, pršutarji po 10, v Kočevju: špeharji po 12 do 13, pršutarji po 10.50 do 12 din.

KRMA. V Konjicah: seno 65, slama 30, v Kranju: seno 130, slama 75, v Celju: lucerna 160, seno 90 do 95, slama 50 din za 100 kg.

VOLNA. V Kranju: neoprana 28 do 35, oprana 38 do 42, v Konjicah: neoprana 35, oprana 50 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Kranju: goveje 12 do 14, telečje 18 do 20, svinjske 6 do 8, v Celju: goveje 10 do 13, telečje 18, svinjske 6 do 8, v Kočevju: goveje 10, telečje 17, svinjske 6 din za kg.

ZABELA. V Celju: slanina 20, svinjska mast 23 do 24, v Kočevju: slanina 18 do 20, svinjska mast 24, v Kranju: svinjska mast 23, v Konjicah: slanina 20, svinjska mast 22 din za kg.

JAJCA. V Konjicah, Kranju, Kočevju in Celju po 1 din za kos.

MLEKO. V Kranju 2.50, v Celju 2.50, v Kočevju 2 do 2.50 din za liter.

SIROVO MASLO. V Kranju 34 do 38, v Celju 30 do 34, v Kočevju 32 do 36 din za kg.

DRVA. V Kranju (trda) 120 do 140, v Celju (trda) 120, v Kočevju (trda) 90 do 100 din za kubični meter.

VINO. V konjiškem okolišu se je dobilo pri vinogradnikih navadno mešano vino po 4.50, finejše sortirano po 5 do 6 din za liter.

MED. V Konjicah 20, v Kranju 24 do 26, v Celju 22, v Kočevju 20 din za kg.

FIZOL. V Konjicah 600, v Kranju 500 do 700, v Celju 600 do 800, v Kočevju 600 do 700 din za 100 kg.

KROMPIR. V Konjicah 250, v Kranju 200 v Celju 200 do 250 din za 100 kg.

Drobne vesti

Podražitev v Italijo izvažane živine. Minister za trgovino in industrijo je odobril zvišanje cen vsem vrstam v Italijo izvažane živine za 50 par pri kilogramu. Ta podražitev velja od 29. julija. Ravateljstvo za trgovino s tujino bo torej plačevalo izvoznikom prvostvorne vole po 10.25 din franko Reka. Ker znašajo stroški 1.50 din pri kg, bodo dobivali izvozniki prvostvornih volov povprečno 8.75 din franko nakladalna postaja.

Finančno ministrstvo o pomanjkanju sladkorja. Iz finančnega ministrstva javljajo, da ni res, da bi sladkorne tvornice zadrževale mnogo sladkorja v skladiščih zaradi napovedane podražitve za en dinar pri kilogramu. Zaradi zakasnele setve sladkorne pese sladkorne tvornice letos ne bodo mogle začeti izdelovanja sladkorja 1. septembra kakor lani, temveč 20. septembra. Zato so se morale zaloge sladkorja, ki so jih imele tvornice 1. junija, razdeliti na dva meseca in 20 dni. Vsak mesec pride na trg 800 vagonov sladkorja, torej večja količina kakor lani. Dne 1. avgusta so znašale zaloge sladkorja v tvornicah 1400 vagonov in po tem razporedu bo razprodano v avgustu 800, v septembru pa 600 vagonov sladkorja. S tem bodo zaloge sladkorja v tvornicah izčrpane v času, ko se začne izdelovanje novega sladkorja.

Slab pridelek pšenice v Bački. Pšenico zdaj v Bački mlati. Pridelek je slab po kakovosti in količini. Povprečno so pridelali na oral po štiri do šest metrskih stotov, medtem ko so lani pridelali po 10 metrskih stotov. Slab je tudi pridelek ječmena in drugega žita. Dobro kaže turščica.

Na banovinski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu se začne novo šolsko leto začetku novembra. Šola ima dva oddelka: letno in zimsko šolo. Letna šola traje eno leto, zimska pa dve zimi po pet mesecev. To zimo, ki pride, bo II. tečaj zimske šole. Letos se torej sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. Vsi učenci bodo stanovali v zavodu, kjer bodo imeli vso oskrbo. Sprejemajo se pridni, dovolj nadarjeni sinovi kme-

F. Gobey:

Umor na plesu

4

»Prav to, da si jo brez vzroka zapustil, me potrjuje v domnevi, da se ne motim. Dobro te poznam. Tvoje srce ne more biti prazno. V katero si se pa zagledal? V markizo Barancos? To bi se vsaj izplačalo. Vdova je in deset milijonov ima kakor nič.«

»Preveč visoka je.«

»Pa kakšna druga. Jaz se nikoli ne zmotim.«

»Dragi moj, ne bi ti mogel priseči, ali sem zaljubljen ali ne. Sam ne vem. Neko dekle mi je všeč in morda se bom zagledal vanjo, toda zaenkrat se še nisem dovolj. Jutri bom pa vsekako obiskal strica in mu povedal, da sem se povrnil na pravo pot. Prosil ga bom, naj pospeši moj sprejem v državno službo.«

Stotnik je čutil, da mu hoče Gaston prikriti svoj novo ljubezen.

Potem je prišel Prebord še z nekaterimi tovariši in spet odvedel Gastona k bakaratu.

Ker se je Darcy že pomiril zaradi Goliminoove smrti, pri kateri sebi ni mogel ničesar očitati, in ker je upal, da ga Julija ne bo zapletla v zaslišanje, je sklenil, da ji bo poslal dragoceno darilo in da pri tem tudi sobarice ne bo pozabil. In povabilo na igro mu je bilo kar všeč, da ga vsaj Nointel ni več moral s svojimi nauki.

Igrali so za velike vsote. Darcy je imel srečo. Ob treh je že dobival, deset tisočakov, prav toliko, kolikor je namenil Juliji. Poslovil se je in odnesel denar s seboj.

Z njim je šel tudi general, ki se je vrnil, da se udeleži velike bitke. Na stopnicah mu

je čestital k uspehu.

»Ali nimate svojega voza?« je vprašal Gastona pri vratih. »Oba stanujeva v isti četrti, in če hočete, vas s svojim vozom odpeljem domov.«

»Hvala,« je odvrnil Gaston. »Noč je lepa, pa pojdem rajši peš.«

»To ni pametno. Dostikrat beremo o roparskih napadih. Zdajle imate v žepu precej denarja, pa bi stavil, da ste brez orožja.«

»Palico imam, in to mi je dovolj. Lahko noč, gospod!«

Darcy je pustil generala in hitro krenil proti domu.

Stanoval je v ulici Montagne. Pri novi operi je še srečal nekaj ljudi, potem pa so bile ceste prazne.

Ko je prišel na Boulevard Malesherbes, je zagledal moškega in žensko. Ker je bila Julijina palača na drugi strani ceste, se je ustavil, da bi videl, kdo sta ponočnjaka.

Tedaj je opazil, da se hoče ženska otresti svojega spremljevalca. Takoj se mu je zadelo, kaj mora biti.

Gaston je bil preveč Parižan, da bi se bil vmešaval v tuje zadeve, toda po svojem značaju je bil tak, da je zmerom rad pomagal slabejšemu. Niso ga zanimale ženske, ki so ob poznih urah hodile po ulicah, toda tega ne bi bil dovolil, da bi kdo grdo ravnal z njimi v njegovi navzočnosti.

Ko ga je ženska zagledala, je stekla k nje-mu, njen zasledovalec pa za njo. Gaston je stopil bliže in spoznal v zasledovalcu Pre-

borda, lepega Preborda, ki se je rad hvalil s svojimi uspehi pri plemkinjah. In Prebord je debelo pogledal:

»Kaj? Vi ste, Darcy?«

Tedaj je ženska že prišla do njega in mu rekla:

»Gospod, rotim vas, varujte me! Ko boste zvedeli, kdo sem, vam ne bo žal.«

Čeprav je glas ženske od razburjenja drhtel, se je Gastonu vendarle zdelo, da ga pozna. Neznankin obraz pa je zastirala gosta tenčica. Da bi se Darcy otresel Preborda, mu je rekel:

»Da, gospod, jaz sem. To gospodično bom vzel pod svoje varstvo. Ali bi radi kaj pripomnili?«

»Nič, prav nič, prijatelj,« je odvrnil mladi mož. »Gospodična je torej vaša znanka, jaz pa tega nisem mogel vedeti. Zdaj, ko to vem, prosim vašo tovarišico oproščenja, vam pa želim lahko noč.«

Neznanka je prijela Gastona pod roko in mu šepnila:

»Ne prepirajte se zdaj z njim zaradi mene. Prosim vas!«

Prebord se je med tem že obrnil in šel.

»Prav imate. Ze vem, kje bom gizdalina dobil. Kam naj vas pa spremim?«

»Če smem prositi... odvedite me v ulico Ponthien, na številko 97.«

»V ulico Ponthien 97? Torej se ne motim! Imel sem srečo, da sem postal zaščitnik gospodične Berte Lesterelove?«

»Spoznali ste me?«

»Po glasu. Človek, ki vas sliši, vas ne more več pozabiti... kakor ne more pozabiti vaše lepote...«

»Nehajte, gospod, prosim vas!«

ških staršev, ki bodo po končanem šolanju ostali na kmetiji. Lastnoročno spisane prošnje, kolkovane z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati ravnateljstvu kmetijske šole na Grmu čimprej, najkasneje pa do 10. septembra. Prošnji je priložiti: 1. krstni list, 2. domovnico, 3. zadno šolsko spričevalo, 4. spričevalo o nrvnosti, kar velja za one prosilce, ki ne stopijo v zavod neposredno iz kake šole, 5. izjavo staršev, odnosno varuha (banovinski kolek za 4 din), s katero se zavežejo, da bodo plačali stroške šolanja (šolnino) in da bodo plačevali šolnino do konca šolskega leta, če bi njih sin ali varovanec brez opravičenega razloga predčasno zapustil zavod; 6. tisti, ki se potegujejo za banovinsko ali kako drugo štipendijo (podpora) iz javnih sredstev, morajo priložiti obvezno izjavo (banovinski kolek za 4 dinarje) staršev ali varuha, da bo njih sin, odnosno varovanec, ostal na domači kmetiji, v nasprotnem primeru pa da povrnejo zavodu sprejeto podporo iz javnih sredstev; 7. nadalje priložiti potrdilo občine: a) koliko je posestvo veliko (v hektarih), b) kolikšen je predpis neporavnanih davkov, c) število družine, posebej, koliko je še nepreskrbljenih otrok in morebitne druge družinske razmere, d) koliko redijo konj, goveje živine in svinj. Starost najmanj 16 let in najmanj z dobrim uspehom dovršena osnovna šola. Pri vstopu v šolo napravijo učenci kratek sprejemni izpit iz slovenščine in računstva. Hkratu preišče njih zdravstveno stanje šolski zdravnik. Mesečna oskrbnina znaša od 100 do 350 din po premoženjskih in družinskih razmerah prosilca in se plačuje mesečno v naprej. Prosilci za banovinsko nižnjo mesto morajo priložiti pod 6 navedeno obvezno izjavo in pod 7. navedeno občinsko potrdilo o velikosti posestva in višine letnih davkov z navedbo družinskih in gospodarskih razmer.

Novice

* **Kneгинja Olga v Ljubljani.** Nedavno popoldne se je z avtomobilom pripeljala v Ljubljano Nj. Vis. kneгинja Olga v spremstvu z dvorno damo. Obiskala je več trgovin in nakupila razne reči. Iz Ljubljane se je Nj. Vis. kneginja Olga odpeljala nazaj proti Gorenjski.

»Ali se še spominjate, da sva se prvič videla pri markizi Barancos?«

»Se ...nerod sem vam hvaležna za pozornost, ki ste mi jo takrat izkazali. Kaj hočete! Moj položaj v svetu je pač tak. V družbi opridem samo kot pevka. Za denar moram peti.«

»To nič ne de. Po srcu in po vzgoji ste visoko nad večino žensk, ki jim morate peti. Če bi se malo potrudili, bi bili lahko že davno prva pevka v operi.«

»Ne žalujem za opero. Zadovoljna sem s sedanjim položajem.«

»Ali vas osamelost ne teži?«

»Moj bog! Ne morem reči, da bi bila preveč srečna, toda zadovoljna sem. So ženske, ki so srečnejše od mene, pa tudi take, ki so nesrečnejše. V samostanu sem bila vzgojena s prelepo tovarišico, ki me je imela zelo rada. Ona ima danes palačo, konje...«

»Oprostite, to vendar ni nikakšna nesreča.«

»To vam samo kar tako pripovedujem. Moja tovarišica je žal zašla na krivo pot. V začetku je bila učiteljica, pa je bila kmalu sita tega trdega kruha. Bila je siromašna kakor jaz, toda bila je častihlepna. No, nekdanja Julija Berthier se piše zdaj Julija Orival...«

Gaston se je stresel in to je opazila gospodična Lesterelova, ki ga je držala za roko.

»Ali jo poznate?« ga je vprašala.

»Ves Pariz jo pozna. Vi, gospodična, je pa niste potem več videli, kaj?«

»Videla sem jo. Nekoč pred dvema letoma me je prosila za neko pred uslugo in mi pisala, naj pridem k njej. Bila sem v njeni palači. Pokazala mi je svoje slike, svoje dragocenosti... Uboga Julija! Drago plačuje svoje bogastvo!«

* **10letnica škofovanja dr. Gregorija Rožmana.** V četrtek je poteklo deset let, odkar je postal škof ljubljanske škofije g. dr. Gregorij Rožman, ki si je v tem času pridobil ugled in spoštovanje v vsem svojem dušnopastirskem območju in tudi izven njega.

* **Odprtje Radičevega spomenika v Crikvenici.** V Crikvenici so imeli veliko narodno svečanost. Odprtje je bil prvi spomenik Stjepanu Radiću na Jadranu. Svečanosti je prisostvovalo nad 5000 ljudi. Pred spomenik je bilo položenih mnogo vencev, med njimi venec dr. Vladka Mačka. To je tretji v banovini Hrvatski odkriti spomenik Stjepanu Radiću.

* **Smrt dr. Rika Fuxa.** V Ljubljani je te dni preminil g. dr. Riko Fux. Njegova smrt je globoko razžalostila pokojnikove prijatelje, javne sodelavce, predvsem Sokole in njegove poklicne tovariše magistratne uradnike. Rodil se je l. 1887 v Metliki, v Beli krajini, ki je dala našemu narodu že toliko odličnih mož. Gimnazijo je obiskoval v Novem mestu, pravo je na študiral v Pragi. Zlata Praga ga je privlačila, ker je že kot dijak čutil slovansko. Zato se je tudi začel takoj udeleževati v praškem matičnem Sokolu. Ni pa bil le član tega društva, temveč je skrbno preučeval ustroj češkega Sokola. Med svojimi visokoškolskimi študijami je z drugimi našimi dijaki ustanovil v Pragi visokoškolski krožek v praškem Sokolu. V tem krožku je sodelovalo okrog 30 visokošolcev. Sokolskega dela pa tudi med počitnicami ni zanemarjal. Vneto je sodeloval v metliškem Sokolu, ki ga šteje med svoje ustanovitelje. Pozneje je imel zmerom veliko vlogo v našem sokolstvu, za katero ima zelo velike zasluge. Časten mu spomin!

* **Zastopnika vestfalskih Slovencev v Beogradu.** Oba zastopnika slovenskega delavstva na Westfalskem gg. Ivan Lindič in Pavel Bolha, ki sta prispela v Slovenijo skupaj z vestfalskimi otroki, sta se pred dnevi zglasila tudi v Beogradu, da bi tam z odločujočimi činitelji razpravljala o številnih vprašanjih, ki se tičejo naše kolonije v Nemčiji. Oba sta bila sprejeta pri ministru za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Budisavljevičem in pri ministru za telesno vzgojo g. Pantiču, ki je bil nekoč naš generalni konzul v Düsseldorfu. Obiskala sta pozneje tudi nekatere druge ministre.

* **Obletnica smrti Stjepana Radiča.** Kakor vsako leto bodo tudi letos proslavili obletnico tragične smrti pokojnega voditelja

hrvatskega kmečkega gibanja Stjepana Radiča z zadušnicami po banovini Hrvatski. V Zagrebu bo zadušnica danes 8. t. m. v stolnici. Zadušnice se bo udeležilo vse vodstvo kmečko-demokratske koalicije. Po Zagrebu bodo danes razobesili črne zastave ali pa hrvatske narodne zastave s črnim florum. Med zadušnico bodo vse zagrebške trgovine zaprte.

* **Obletnica mučeniške smrti Janka Lešničarja.** Dne 2. t. m. je poteklo deveto leto, odkar se je v brzem vlaku, ki je vozil skozi Slovenijo, Hrvatsko in Slavonijo v Beograd, v bližini Zemuna razpočil in kupeju prvega razreda peklenski stroj, ki ga je bila zločinska roka namestila za naslonjalom. Pri tem napadu je umrl mučeniške smrti znani slovenski zadržni delavec in novinar Janko Lešničar iz Celja svoječasn ravnatelj celjske Zadrudne zveze in takratni ravnatelj Oblastne zadrudne za kmetijska posojila v Čupriji. Tragične smrti tega neumornega javnega delavca in plemenitega človeka se danes kakor vsako leto spominjamo z globoko žalostjo.

* **Pohorska avtomobilska cesta slovesno izročena prometu.** V nedeljo je bila slovesno blagoslovljena in izročena javnemu prometu nova pohorska avtomobilska cesta Reka—Sv. Arah. Slovesnosti se je udeležilo na tisoče ljudi. Zlasti pri Sv. Arelu se je zbralo toliko ljudi, da je bil ves prostor okrog starodavne cerkvice sv. Arah in okrog Ruške kočice poln. Moderno zgrajena banovinska avtomobilska cesta veže obmejni Maribor s prvo in najstarejšo planinsko postojanko na našem zelenem Pohorju, z Ruško kočico (1.250 m), in z obnovljeno »Planinko«. Kdor je kdaj gledal, po kakih poteh se morajo pohorski kmetje in njihova vprežna živina mučiti, bo priznal velik pomen te ceste, a ne samo za prebivalstvo vzhodnega Pohorja, marveč tudi za razvoj tujškega prometa v tem delu našega Pohorja. Stala je cesta okoli pet milijonov 600.000 dinarjev. Začetek slovesnosti je bil na začetku nove ceste na Reki, kjer je hočki župan g. Bernik pozdravil zastopnike državnih oblastev, občin in združenj. Med udeleženci svečane otvoritve pohorske avtomobilske ceste so bili ban dr. Natlačen, mariborski škof dr. Tomažič, general Golubovič, polkovnik Ciler, podpolkovnik Maslač in drugi. Blagoslovil je cesto škof dr. Tomažič.

* **Spomenica nemških staršev iz Kočevja.** Novega mesta in Črnomlja. »Deutsches

Ko sta se tako pogovarjala, je Darcy opazil, da jima nekdo sledi. Obrnil se je, da bi videl, kdo je, pa je po težkih korakih človeka z njima sodil, da mora biti kakšen delavec. Zato se ni več brigal zanj.

Nekaj časa sta oba molčala. Zatopila sta se vsak v svoje misli.

Darcy je spoznal gospodično Lesterelovo na neki zabavi pri markizi Barancos. Gospodična ga je očarala s svojim glasom in s svojo lepoto. Odtlej ni potem izpustil nobene prireditve več, kjer je ona pela.

Ljubeznivo in prijazno mu je vračala pazljivost, ki ji jo je izkazoval, ko pa jo je nekega dne hotel obiskati, ga ni sprejela. Ko sta se potem prvič spet videla, mu je prijateljsko razložila, zakaj se ji je zdelo potrebno, da zapre vrata bogatemu mlademu možu, ki je nedvomno ni iskal s čistimi nameni. Njene besede so bile tako iskrene, da jih ji Gaston ni prav nič zameril. Nasprotno, še od srca se jih je veselil.

Tedaj se je začela ohlajati njegova ljubezen do Julije. Vendar pa ni mislil na zakon z Berto Lesterelovo, ker se je zavedal pomena takšne zveze s preprosto pevko. Zaenkrat pa se je odločil, da bo pretrgal stike z Julijo.

Zdaj mu je nepričakovano slučaj omogočil sestanek z Berto in zdela se mu je, da bi bil velik tepec, če te priložnosti ne bi izrabil. Tembolj, ker se mu je zdelo zelo skrivnostno to, da je begala sama po mestnih ulicah v tako pozni uri. Hotel je to razjasniti in je pretrgal molk.

»Kaj ne, da vam je bilo nerodno, ko ste srečali tega Preborda. Odšel je iz kljuba kakšne pol ure pred mano. Stanuje na vogalu Haussmannovega boulevarda.«

»Prav tam se mi je približal,« je rekla Berta brez zadrege. »Izmikala sem se mu in mu hotela uiti, pa mi je trdovratno sledil. Ulice so bile puste. Iznemada sem začela teči, da bi prišla do kakšnega človeka. Prvega, ki bi ga bila srečala, sem sklenila prositi pomoči... Na Boulevardu Malesherbes me je hotel prijeti za roko. Če ne bi bila vas zagledala, bi bila umrla od strahu.«

»Prebordu bom jutri zjutraj poslal dve priči...«

»Ne smete.« je vzkliknila Berta. »Pomislite, kakšen škandal bi nastal, če bi se zvedelo, da sem ob tei uri begala sama po mestu. In vi... svoje življenje bi stavili na kocko zaradi mene. Ne smete! Roko mi dajte, da se ne boste z njim dvobojevali!« Njen glas je drhtel in njena roka je še bolj stiskala Gastonovo.

»Če želite, ga bom pustil,« je odvrnil Darcy.

»Torej mi prisežete, da se ne boste dvobojevali?« je vzkliknila gospodična Lesterelova. »In zahvaljujem se vam, da ste me rešili. Zdaj vam moram še povedati, kako je to, da ste me dobili na cesti ob uri, ko bi morala že davno spati. Že zaradi tega morate to zvedeti, da me ne boste krivo sodili.«

»Ali ste kje peli?« jo je Gaston hitro vprašal.

»Če bi bila na koncertu, bi bila bolj obležena in ne bi se vračala peš. Odkrila vam bom svojo skrivnost,« je ljubeznivo rekla. »Sestro imam. Njen mož je pomorski častnik pri trgovski mornarici in se bo te dni vrnil z dolge poti. Osemnajst mesecev ga ni bilo doma. Moja sestra je sama in razen tega še bolna. Prosila me je, naj pridem nočoj k njej. Okoli desetih sem se odpravljala od nje, tedaj pa je dobila sirota živčni napad.«

Volkssblatt javlja iz Beograda, da so izročili zastopniki nemškega Kulturbunda pomočniku ministra za prosveto posebno spomenico nemških staršev iz srezov Novega mesta, Črnomlja in Kočevja, v kateri zahtevajo otvoritev nemških razredov na nekaterih šolah v teh srezih.

Po vesteh novosadskega nemškega glasila so pokazali v ministrstvu za prosveto veliko razumevanje za želje nemških staršev iz Slovenije.

* **Kaj pravi zagrebški obzor o mladih ljudih.** »Obzor« piše med drugim: »Pri nas je treba ugotoviti, da za zdaj še nikjer ne vidimo novih ljudi, ki naj bi bili poklicani, da vodijo neko novo politiko. Kdo naj bi nastopil danes pri nas na političnem pozorišču iz vrst mladega pokolenja in imel pri tem vsaj malo veljave? V Srbiji ni med mladim rodom nobene politične sile. Srbska mladina je politično prilično tako usmerjena kakor njeni očetje. Najmočnejši so med nimi levičarji, ki obsegajo del demokratov, del zemljoradnikov.

V Sloveniji sledi mladina v glavnem dr. Korošcu, dr. Kramerju. Tudi med slovensko mladino ni nobenih večjih političnih sil ter govorijo v njenem imenu starejši politiki. Na Hrvaškem je mladina v glavnem razdeljena med somišljenike Mačka, frankovce.

Gotovo pa je, da je hrvaška mladina nacionalno bolj enostransko v hrvaškem duhu razgledana kakor pa srbska ali slovenska v srbskem in slovenskem duhu.

* **Konec prostozidarskih lož v Jugoslaviji.** Iz Beograda poročajo: Predsednik ministrskega sveta je kot zastopnik ministra notranjih del odredil, da se odlok ministra notranjih del o prepovedi zborovanj in sestankov najstrože izvaja tudi za prostozidarske lože. V zvezi s tem je sklenila velika loža izvršiti tudi razpust vseh ostalih lož na ozemlju kraljevine Jugoslavije.

* **Bolgarski dijaki na Jadranu.** Dubrovnik obišče okoli 50 bolgarskih študentov, članov Jugoslovensko-bolgarske študentske lige.

* **Ni imel pravice do naslova diplomiranega inženjerja.** Društvo inženjerjev v Ljubljani je ovadilo hmelnjarskega nadzornika v Celju g. Janka Dolinarja, člana mestnega sveta in mestnega gospodarskega referenta in urednika »Slovenskega hmelnjarja«, mestnemu poglavarstvu v Celju, da neupraviče-

no uporablja naslov diplomiranega inženjerja. Mestno poglavarstvo v Celju je na podlagi te ovadbe uvedlo proti Janku Dolinarju kazensko postopanje in poslalo nato Društvu inženjerjev v Ljubljani uradno obvestilo, da je Dolinar Janko pri zaslišanju priznal, da nima pravice se podpisovati s takim naslovom. Izjavil je, da številke »Slovenskega hmelnjarja« od meseca aprila naprej nimajo več njegovega podpisa z naslovom diplomiranega inženjerja. Prav tako je izjavil, da se bo v bodoče podpisoval po predpisih in je vzel zadevni pouk na znanje.

* **Smrtna nesreča na postaji.** Na postaji pri Devici Mariji v Polju je te dni stopil iz potniškega vlaka 39-letni kmečki delavec Josip Fabjan, doma iz Gornjega Potoka, na napačni strani in skočil na drugi tir. Prav tedaj je pridrvel mimo brzi vlak. Puh brzega vlaka je Fabjana z vso silo treščil ob vagon osebnega vlaka, ki je stal na postaji. Fabjanu je počila lobanja in je obležal na mestu mrtvetv.

* **Smrt v potoku.** V potoku Mlinščici, ki teče pod Dolskim, so te dni našli truplo 44letnega Mihaela Mihelčiča, ki je bil po rodu od Sv. Križa pri Dolskem, sicer pa je bival v Gosposki ulici v Celju, kjer je njegova žena zaposlena kot hišnica. Nedavno je bil Mihelčič poklican na orožne vaje in služil je pri svoji edinici v Škofji Loki. Te dni je prišel v svoj rojstni kraj, se zgledal na občini in zaprosil za 50 din podpore. Podpore so mu odklonili, kar je Mihelčiča zelo potrla. Rekel je, da se bo pritožil in šel. Na občini so zasumili, da si utegne moč kaj hudega prizadejati, in so takoj orožnike opozorili nanj. Popoldne istega dne so otroci iz Dolskega, ki so se prišli kopat, opazili Mihelčiča, kako je ležal vznak v travi in pozneje spal. Ko so se vračali proti domu, so na istem kraju opazili vojaški plašč, bluzo, čepico in nekatere druge predmete, a Mihelčiča ni bilo več tam. Ko so se otroci v soboto popoldne spet šli kopat, so kose Mihelčičeve obleke še zmerom videli ležati na istem mestu. Takoj so zaslutili, da se je nekaj zgodilo, in so z novico pohiteli v vas. Ljudje so šli k potoku in po kratkem iskanju našli utopljenčevo truplo. V žepu bluze so našli dopisnico, naslovljeno na pokojnikovo ženo v Celju, s katero se poslavljala od svoje matere in od nje.

* **Smrtna nesreča pri dirki motornih koles.** Z avtomobilom so pripeljali v ljubljansko bolnišnico 20letnega mehanika Ivana Jerina in 20letnega trgovskega pomočnika Ivana Pa-

kiza, oboje iz Logatca. Logaški fantje, lastniki motornih koles, so privedli v nedeljo popoldne dirko, ki sta se je udeležila tudi Jerin in Pakiž. Na ovinku pa sta oboje odletela z motorja in treščila v skale. Ponesrečenca so tovariši nemudno naložili na osebni avtomobil in prepeljali v ljubljano, kjer pa so v bolnišnici lahko oddali samo Pakiža, ki ima hujše poškodbe na glavi in po rokah, medtem ko je Jerin že med prevozom umrl.

* **Zrtev neprevidnega ravnanja s flobertovko.** V ljubljanski bolnišnici je umrl 10letni Pavel Brunček iz Trebeljevega. Brunček je bil v petek v družbi tovarišev, ki so ogledovali nabito flobertovko. Flobertovka se je nevedčemu fantiču v rokah sprožila in je kroglja zadela Brunčka v brado in v vrat. Kroglja mu je obtičala v zatilju. Po prevozu v bolnišnico se Brunčkove poškodbe sprva niso zdele smrtno nevarne, že v soboto pa se je njegovo stanje poslabšalo in nedeljo je umrl.

* **V klet je padel in se ubil.** Na sejemu v Ptujju je prišel tudi ugledni mesar in gostilničar g. Avgust Mlakar iz Šoštanjca. Čez noč je vzel prenočišče v neki gostilni. Sedel je nekaj časa v gostilniški sobi, nato pa je šel na dvorišče. V temi je po nesrečnem naključju stopil na stopnico kleti, padel v klet in nevarno poškodovan obležal. Poklicani zdravnik mu ni mogel več pomagati. Nesrečnik si je bil zlomil tilnik in je kmalu izdihnil. Bodi mu ohranjen blag spomin!

* **Na poti od vojakov domov utonil.** Iz Škofje Loke se je, ko se doslužil svoj kadroški rok, odpeljal proti svojemu domu 21letni Hasan Babić iz Cazina pri Bosanskem Novem. Babić se je pripeljal v Sunjo, kjer je izstopil, da bi počakal na drugi vlak, ki bi ga odpeljal v Bosanski Novi. Ker je bilo zelo vroče, se je šel kopat v bližnji potok pod železniški most. Babić ni znal plavati, zato se je, ko je zašel v globoko vodo, začel potapljati. V tistem trenutku je vozil čez most tovorni vlak in je strojevodja zapazil, da se Babić bori s smrtjo. Takoj je ustavil vlak, vzel dolg železni drog in ga pomolil Babiću, da bi ga rešil. Prav v trenutku, ko je Babić prijel za drog, je zakričal, izginil v vodi in utonil.

* **Smrtna nesreča v Breznem.** Pri krojaču Francu Poročniku na Breznu v Dravski dolini je bil že nekaj časa na počitnicah njegov 9letni nečak Friderik Kolar iz Mežice, kjer je njegov oče rudar v angleškem rudniku svinca. Mladi Kolar si je rad izposojal stričevo kolo ter se je brez njegovega dovoljenja večkrat vozil po cesti. Ker je bilo

Nisem je mogla pustiti tako, in ko sem se odpravila od nje, je bila ura dve. Upala sem, da bom kje odkrila kakšen voz. Moja sestra stanuje v ulici Caumartin in sto korakov od hiše me je srečal vsiljivec.

Darcy je vneto poslušal, a Bertine besede ga niso prav prepričale. Nič ni dejal, toda njegov molk je govoril. Čez nekaj časa je gospodična nadaljevala:

»Vidim, da mi ne verjamete. Drugemu ne bi dokazala, da govorim resnico, vam pa bom. Moja sestra je gospa Crozonova. Stanuje v ulici Caumartin na številki 112 v četrtem nadstropju. Jutri okoli treh popoldne bom pri njej. Njen mož se vrne pojutrišnjem. Če bi bil on v Parizu, vam ne bi svetovala, da se seznanite z njo, ker je strašno ljubosumen. Če vam ni nerodno, me počakajte jutri popoldne pred hišo, kjer stanuje moja sestra. Skupaj pojdeva potem k Matildi in lahko se boste prepričali pred njo, da govorim resnico.«

Darcy je tudi zdaj še molčal. Gospodična Lesterelova je prebledela in hladno rekla:

»Prav imate, gospod. Jaz bi se lahko še prej s svojo sestro pismeno dogovorila in jo naučila vloge, ki bi jo morala igrati. Upam pa, da me ne cenite tako nizko. Prosim vas, da pozabite, kar sem vam rekla, o meni pa sodite, kakor hočete.«

Gastona so te besede le ganile.

»Oprostite mi, gospodična,« je rekel od srca. »da sem mogel le za trenutek dvomiti v vas. Prisegam vam, da vam zdaj vse verjamem. Da vam to dokažem, se bom tudi odrekel obiska pri vaši sestri. A rad bi vas čimprej spet videl. Ne morete si niti misliti, koliko mi to pomeni...«

»Če pridete v soboto, me boste videli pri gospej Cambry. Pela vam bom vse tiste pe-

smi, ki so vam bile tako všeč. Ne jezim se več na vas. Ali se še spominjate, kako ste nekoč z menoj plesali? Bilo je na starega leta dan.«

»Tudi vi niste tega pozabili?«

»Ne, toda vi ste pozabili, da stojiva že pet minut v ulici Ponthieu. Tu so vrata mojega doma.«

»Tam sva že?«

»Seveda. In meni ne ostane nič drugega, kakor da se vam še enkrat zahvalim in vam rečem: do svidenja!«

Berta je pozvonila. Vrata so se odprla in izginila je v veži.

Darcy je kakor otopel obstal pred vrati. Toda hitro se je zbral in nadaljeval pot po ulici Ponthieu. Na ovinku je iznenada nekdo planil nanj in ga zagrabil za vrat. Niti brantiti se ni mogel. Začutil je strašen stisk okoli vratu in se brez zavesti zgrudil. Čutil je, da nekdo stika po njegovi obleki. Vse se je zgodilo v nekaj trenutkih.

Ko se mu je zavest vrnila, je vstal in se prepričal, da ni ranjen. V žepu ni imel več listnice. V njej je imel priigranih deset tisočakov in še dva svoja.

Sklenil je, da v klubu ne bo omenil tega doživljanja in da ga tudi na policiji ne bo prijavil, ker bi bil moral pri zaslišanju omeniti svoj nočni izprehod z gospodično Berto Lesterelovo.

Kmalu je prišel na svoje stanovanje in legel. Dolgo mu ni spanec zatisnil oči, naposled pa se mu je le posrečilo pregnati misli, ki so se mu podile po glavi in zbudil se je okoli popoldneva.

Njegov pogled je najprej obvisel na nočni omarici. Tam je opazil pismo, ki mu ga je položil tja sluga, ko je on še trdno spal.

Že po vonju pisma je spoznal, da mu ga je pisala Julija Orcivalova.

»Dragi Gaston!

Ne pišem ti teh vrst, da bi ti jadrkovala in se pritoževala. Saj živim v okolju, kjer se navadno vse konča tako, kakor se je končalo med nama. Lahko bi bil pokazal nekoliko več obzirnosti, toda tega ti ne štejem v greh. Posveti se sodniškemu poklicu! Oženi se! Drugega ti ne želim. Niti pisala ti ne bi zdaj, če se mi ne bi zdelo potrebno, da ti sporočim, kaj se je nočno zgodilo v moji hiši.

Grof Golimin se je obesil v moji knjižnici, ker sem ga odbila. Bil je pač norec. Obesiti se zaradi ženske! Ti boš morda rekel, da je bil strahopetec. Kaj hočeš? So ljudje, ki se izpovabijo tako daleč. Tega ti ne omenjam, da bi zbujala v tebi kakšno kesanje, še manj pa, da bi se zdelo interesantna.

Hočem ti samo povedati, da v vso to zadevo ne boš vpleten, za pridobitev sodniške službe ne bi bilo priporočljivo, če bi se zvedelo, da si bil v moji hiši, ko se je primerila ta tragedija. V tem oziru bodi miren. Polieiji nisem tvojega imena niti omenila in tudi moja sobarica Marica bo molčala.

Ne pravim, da ona za svojo molččnost ne bi zaslužila kakšnega plačila. Prosim Te samo, da mene ne užališ s kakšno »nagrado«.

Rešujem te dolžnosti, da bi mi na te vrstice kaj odgovoril in upam, da se nikoli več ne bova videla. Med nama stoji mrtvec!

Ostani srečen!«

(Da lje)

kolo zanj še preveliko, se je zelo nerodno obešal nanj. Tako se je dečko peljal iz Brezna po cesti proti Marenbergu. Ko se je vračal, se mu je pripeljal nasproti tovorni avto trgovca Hladeta iz Marenberga. Avto je šofiral trgovčev šofer Konrad Helblj pravilno po desni strani ceste. Vozil je z zmerno brzino, ker je bila cesta precej strma. Ko je deček na kolesu švignil mimo avtomobila, je šofer na krmilu začutil, da je nekaj udarilo v avto. Ustavil je vozilo in pogledal, pa je videl poleg ceste ležati dečka že mrtvega. Lobanjo je imel čisto razbito.

* **Sinko in hčerka sta zgorela.** Pri posestniku Čehu Jožefu v Gomilici, občina Turnišče, je nedavno ogenj upepelil gospodarsko poslopje in hišo, v kateri sta bila 3letni sinček in 6letna hčerka. Pri požaru je sinček čisto zgorel. Hčerka je dobila zelo močne opekline po vsem telesu in so jo takoj prepepeljali v murskosoboško bolnišnico, kjer je kmalu nato umrla za poškodbami. Gospodar je ves obupan posebno zaradi otrok. Kako je ogenj nastal, ni znano.

* **Kmečki fant se je zastrupil s ciankalijem.** Posestnik Jenko Franc v Pevnu v starološki občini je na travniku pod vasjo našel mrtvega 32letnega posestnikovega sina Jerneja Logondra iz iste vasi. O najdbi je takoj obvestil svojce rajnkega. Ugotovljeno je, da je mladenič izvršil samomor s ciankalijem. Bil je že več dni pred usodnim korakom iz neznanega vzroka zelo potr. Smrt priljubljenega mladeniča je zbudila splošno obžalovanje v vsej soseski.

* **Strašna žaloigra zaradi alkohola.** Alkohol je povzročil že mnogo nesreč po naših vaseh. Te dni je prišlo do strašne žaloigre v hiši Gjura Ravana v vasi Terezinu, občina Cazma. Gjuro Ravan je bil s svojim sinom na sejmju v Križu, od koder so se vinjeni vrnili domov. Doma so nadaljevali popivanja. Pozno ponoči je Gjuro poiskal puško in brez vsakršnega razloga napadel svojo ženo. Sin je skočil k očetu in mu vzel puško, oče pa je pograbil sekuro in z njo do nezavesti pretepel ženo, nato pa napadel še sina, ki je v silobranu ustrelil in zadel očeta v želodec. Oče je kmalu nato izdihnil, sin pa je bil zjutraj aretiran.

* **V kmečke hiše vlamlja.** Po Zasavju se klati neki Anton Sever z Ježice, star okrog 30 let, in vlamlja v hiše. Tako se je nedavno pojavil v Jesenju pri Kresnicah v družbi z dvema mlajšima pajdašema. Vdrli so v hiši posestnikov Ludvika Praprotnika in Franca

Peleta ter odnesli večjo množino perila, nekaj oblek, dve srebrni verižici in še nekaj drugih predmetov. Z nabranim plenom so vlomilci pobegnili v smeri proti Ljubljani.

* **Samotne kmetije niso varne pred njim.** V krškem okraju je na tatinskem delu Adolf Kerin, doma iz okolice Leskovca, ki je oblastvom že znan kot nevaren vlomilec. Njegovo torišče so zidanice in kmetije samotnih posestnikov v hribih. Dvema posestnikoma je nedavno odnesel nekaj dragocenosti in nekaj gotovine. Zlikovec je nato pobegnil proti Kočevju in Srednji Bukovi ter spet vlomil v neko hišo.

* **Vlom na Javorju.** V soboto zjutraj je opazila posestnica Marija Šercljeva v Javorju nad Dobrunjami na stezi za hišo tri sumljive potepuhe, izmed katerih sta bila dva cigana. Šercljeva je potem šla na polje in se je vrnila šele proti poldnevju. Še preden pa je prišla do vrat, je opazila, da je bilo eno okno v pritličju odprto. Ko je stopila v sobo, je takoj ugotovila, da je bil v njeni odsotnosti v hiši tat, ker je bilo vse razmetano. Vlomilci so iskali denar in dragocenosti, pa jih niso našli, zato so se zadovoljili z obleko. Šercljeva je o vlamu takoj obvestila orožnike, ki so začeli poizvedovati za vlomilci in so ugotovili, da sta bila na delu dva cigana Nikoliča, ki sta se priklatila na Dolenjsko iz Donje Stube na Hrvaškem. Tretji pa je bil neki Franc Zagorjan, doma iz Rdečega Kala pri Malih Lipljenjah.

* **V Celju so aretirali drznega vlomilca.** V nedavni noči sta bila izvršena dva vлома, in sicer v Zimškovo slaščičarno in v pisarno odvetnika dr. Rakuna. Ko pa je vlomilec nesel plen po državni cesti, sta ga presenetila stražnika Koren in Završek ter ga aretirala. Na policiji so ugotovili, da je to 33letni ključavničar Josip iz Maribora. Potikal se je po južnih krajih naše države, od koder je prišel v Celje.

* **Uboj na Železnem.** Vinjeni fantje na Železnem pri Veliki Pirešici so napadli 47letnega dninarja Martina Mirinka z Železnega, ko je šel k sosedu. Napadalcu so ga tako obdelali s koli, da mu je počila lobanja. Mirnika so prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer je izdihnil.

* **Dva mlada podivjanca sta vse razbila v gostilni.** Nedavno zvečer sta se znašla v Železnikih v gostilni, ki jo vodi Franca Benedičičeva iz Češnjic, šofer Vinko Naglič, doma iz Žirov in Peter Veber iz Jesenovca pri Železnikih. Zadni je baš prišel na kratek vo-

jaški dopust. Ker na lepem pa sta začela mladeniča razbijati gostilniške steklenice, Natakariča Fanika ju je vsa prestrašena začela prositi, naj vendar nehata razbijati. Na njene besede pa se je šele začelo pravo razbijanje po gostilni. Steklenice in kozarci so frčali po gostilni. Vmes sta razbijala stole, mize in sploh vse, kar jima je prišlo pod roke. To sta počela kako uro. Razbiti so poleg steklenic vsi stoli in mize. Udarci se poznajo celo na zidu in leseni hdelih stavbe. Trpela je tudi peč. Pecivo, ki ga je imela natakariča v omari, je vse poškodovano. Celu križi s Kristusom, ki je bil pritrjen v kotu hiše, sta zdrobila na kose. Natakariča Fanika in njena pomočnica sta se morali skriti v kuhinjo. Pa tudi tja sta prišla in polila kuhinjo z vodo. Vse to sta delala trezna. Naglič je prišel iz službe, a Veber Peter od avtobusne postaje, da bi šel domov. Škoda na pohištvo, vratih, steklenini in drugem je ocenjena na okoli 3000 dinarjev.

* **Sprejem mladeničev v strojno mornariško šolo** v starosti od 15 in pol do 18 in pol leta, v strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let in v bolničarsko podoficersko šolo v Nišu v starosti 17 do 21 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta. Vsa zadevna pojasnila dobite ustno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek za 10 din.

* **Rekruti, rezervisti in njihov starši, pozor!** Z nestrokovnjaško izvršeno prošnjo sta izgubljena čas in denar. Zato ne nasedajte vsakomur s tako važno zadevo Obrnite se le na koncesionirano in strokovno preizkušeno pisarno kapetana Franca Pera (Ljubljana, Maistrova ulica 14) ki vam pove, ali je prošnja sploh izvedljiva ali ne. Če je izvedljiva, vam za malenkosten znesek vložijo prošnjo in uredi zadevo. Ne zamujajte časa in hitite z zadevo! Za odgovor priložite znamko za 6 dinarjev

OB PRAVEM ČASU

Pri neki vojaški paradi je Napoleonu padel z glave klobuk. Bližnji vojak je opazil cesarjevo nerodnost in je hitro pobral pokrivalo in ga izročil cesarju, ki se je zahvalil z besedami: »Hvala, kapetan!«

Vojak je imel dovolj prisotnosti duha, da je vprašal: »V katerem polku?«

Napoleon, ki je videl, da ima pred seboj navadnega vojaka, je odvrnil: »V moji gardi, seveda.«

EMILIO SALGARI IZGNANCI

Kaznjenec je ugotovil, da je bila Stormova domneva pravilna. Ustje jaška je bilo kakih tri sto metrov za zadnimi vaškimi hišami. Čisto zraven je stalo nekaj starih, v zemlji čvrsto stoječih kolov, ki so pač bili nekoč opora hidravličnega kolesa. Na kole je kaznjenec trdno privezal vrvi in drugi konec spustil v jašek. Nato je rekel:

»Pohitite!«

Drug za drugim so priplezali trije politični jetniki po vrvi navzgor.

Ivan se je baš pripravil, da jim sledi, ko je zagrmel zunaj strel in se je zaslišal klic:

»K orožju!«

Kaj se je zgodilo gori? Ali so begunce presenetile straže?

»Bežite!« je zakričal zločinec v jašek.

Ivan in Storm sta preklinjaje skočila na tla.

Prvemu strelu so sledili drugi, oddaljeni. Lov na begunce se je torej začel.

»Moramo nazaj!« je vzkliknil inženjer, »čim hitreje moramo nazaj v svojo celico!«

Tedaj se je zaslišalo od roba jaška povelje:

»Stražniki naj zasedejo vhod v stari rudnik! Gotovo so prišli od tamkaj.«

»Zdaj smo ujeti!« je rekel inženjer malodušno.

»Branimo se!« je odločno vzkliknil Sergej.

»Če nas ujamejo, nas bodo obesili,« je menil Ivan.

»Ne, dali nam bodo po petindvajset udar-

cev s knuto. To je strašna kazen, vendar ni smrtna.«

»Meni je ljubša smrt!« je rekel polkovnik.

»Glej, glej,« je rekel neki glas od zgoraj.

»Še več potepinjev je v jašku. Ti bodo plačali račun za pobegle!«

Ivan se je ustrašil. »Inspektor! Poznam njegov zoperni glas!«

»Ta bo prvi, ki ga bom ubil!« se je hudoval Sergej. »Samo pride naj dol!«

»Vdajte se!« je kričal inspektor, »ali pa vas dam pri živem telesu odreti!«

»Pridi dol in poišči nas!«

»To je vendar polkovnik Vasiljev! Kakšna sreča zame, da ga bom ujel. No, ti jih boš dobil s čisto novo knuto!«

»Pridi samo dol, če se upaš!« je kričal Sergej, ki je od jeze ves drgetal.

»Vdaj se ali pa bom zapovedal streljati! Toda prej bi ti jih še rad naložil s knuto, potepin!«

»Kaj? Potepin ste mi rekli?«

Z enim skokom je bil Sergej zagrabil vrvi in splezal po njej na vrh. S potezami, spatenimi od besa, in z bliskajočimi se očmi je stopil k inspektorju, ki ga je za trenutek presenetila brezmejnna nevstrašnost.

Tudi vojaki, ki jih je bilo 10 do 12, so se umaknili za korak nazaj, ko so zagledali pred seboj orjaka, o katerem so vedeli, da je imel nekoč pomembno besedo v ruski vojski. Niso se upali prijati puške.

»Zdaj vidiš, da se te ne bojim!« je rekel

Vasiljev in z vzdignjenimi pestmi planil nadenj.

Zdaj so tudi vojaki skočili v Vasiljeva kakor krdelo psov na divjega merjasca.

Velikanu se je posrečilo prva dva napadalca odbiti s pestmi. Tretjega pa je s tako silo vrgel v ostale, da so nekateri padli po tleh, drugi pa se plašno umaknili.

Po nesreči je Vasiljevu spodrsnilo na zledenih tleh, da je padel. Preden se je mogel vzdigniti, so se ga stražniki že polastili in ga kljub obupnemu odporu zvezali.

Ko ga je inspektor videl zvezanega, je zmagovalno rekel:

»No, polkovnik nihilistov, zdaj bom izvršil, s čimer sem vam grozil! V treh dneh bom imel čast, odreti vam kožo s petindvajsetimi udarci s knuto!«

»Lopov!« je škripaje z zobmi rekel polkovnik.

»V ječo z njim!« je zapovedal drugi.

»Stojte še trenutek! Tudi midva pojdeva z njim!«

Vojaki so začudeni pogledali študenta in inženjerja, ki sta bila priplezala po vrvi in jame, da bi delila usodo svojega tovariša.

»To sta ostala dva junaka,« je posmehljivo dejal višji paznik. »Dobro, tudi po vajini koži bo plesala knuta!«

»Le kar, če vas je volja!« je zaničljivo vzkliknil Ivan.

Nekaj minut pozneje so vse tri zaprli v celico velikega rudniškega skladišča. Tam naj počakajo na sodbo.

Ko je polkovnik drugo jutro prelomil svoj črni kruh, ki mu ga je bil prinesel ječar, je našel v njem košček zvitega papirja, na katerem je bilo v angleščini zapisano: »Marja Fedorovna je tukaj in pazi na vas!«

Popotnikova torba

Dolenjskim čebelarjem se obeta malo medu

Novo mesto, avgusta
Marsikateri čebelar toži, da mu je pozimi mnogo čebelnih družin poginilo. Pa tudi pomlad ni bila za čebele ugodna. Stalno deževje ob najbujnejšem cvetju sadnega drevja je onemogočalo nabiranje strdi. To pa je tudi vzrok, da so čebele marsikje slabo rojile.

Dolenjski čebelar je upal, da bo naposled vendarle nastopilo lepo vreme. Res je bilo nekaj toplih dni, a mnogo premalo. Čebele

so že nanesle nekaj hojevega medu, toda spet je začelo deževati. Redko se zgodi, da bi bili čebelarji prisiljeni v tem času pitati čebele, kar je letos pri marsikaterem čebelarju nujno potrebno, če hoče obvarovati čebele pred lakoto.

Edino čebelarjevo upanje je zdaj še ajda, ki se bo zaradi kasne žetve žita in pozne setve ajde nekoliko zakasnila. Tako bo dolenjski čebelar vesel, če bodo čebele nabrale toliko strdi, da jih ne bo potrebno pitati. Vendar vse okoliščine kažejo, da bo potrebno misliti na sladkor za pitanje. Ker navadno dospe sladkor za pitanje kasno, bo potrebno na to že zdaj misliti in poskrbeti, da bodo čebelarji pravočasno preskrbljeni s cenejšim, to je z nezatrošarjenim sladkorjem, ker sicer lahko doletijo naše čebelarje občutna škoda.

Padalci so najodličnejše opremljeni nemški vojaki

Padalci so najboljše izurjeni nemški vojaki in je njih oprema posebno odlična. Tako imajo na primer tisti padalci, ki skačejo na mesta, posebne naprave, ki jim pomagajo v bojih na strehah in po cestah. Tako imajo s seboj škarje za pločevino in posebne železne drogove, da morejo prestriči strešne plošče in vdirati skozi podstrešna okna in vrata. Dalje imajo s seboj močne svilene vrvi, ki imajo na koncu sidru podobne kavlje, da se morejo z njimi spuščati s streh in z višav na tla in da morejo priti čez strehe, ki so različno visoke. Te edince padalcev so posebno izurjene za pristajanje na strehah in za boje na njih.

»Pristaniki na strehah«, tako poroča United Press, »so zelo velikega pomena, ker nudijo izsrtno kritje in možnost orazovanja Raven tega je na strehah malo branilcev. Da so Nemci mogli te čete padalcev izuriti, so vzhodni del mesta Bromberga čisto izpraznili, češ da morajo dobiti prostora za izselitve iz baltičskih pokrajin. Ta del mesta so nato strogo zastražili in ga izročili le'altstvu, ki je začelo uriti te padalce čete. Urjenje je slično tistemu za gorske vojaške čete. Vojaki se urijo v vseh mogočih plezalnih načinih, v skakanju in rabi nlezalnih vrvi. Filmski po-

snетки bojov v Rotterdamu so pokazali, kako plezajo padalci čez strehe kakor mačke in so nevidni za nasprotnika.«

Po isti vesti je povsem odpravljena ena izmed največjih nevarnosti, ki je ogražala padalce, da so jih namreč lahko, ko so se bližali zemlji, postrelili. To je zdaj preprečeno s posebno meglo, ki si jo napravijo. Padalci nosijo s seboj poseben smodnik v obliki zrnca, spravljen v nepredušnih posodah. Ta zrnca imajo različno velikost, in ko jih padalec raztrese, se manjša zrnca takoj razblinijo v meglo, medtem ko napravijo večjo meglo šele bolj spodaj. Na ta način se napravi steber megle, ki v njem padalci nevidno zdrknejo na tla. Teh zrnca za mego se poslužijo padalci le, če ga obstreljujejo.

Vsi padalci so oboroženi s posebno lahkim puškami, ki so opremljene s cevmi za streljanje na daljavo, ki so razsvetljene, da je mogoče streljati v temi. »Te puške in pa velika izurjenost in streljanje,« so strokovnjaki povedali, »usoosablja padalce, da so to strelci, ki skoro nikdar ne zgrešijo smotra.« Vendar pravijo Nemci, da je padalska četa, ki je oborožena samo s puškami, nezadostno oborožena, da bi se mogla dolgo upirati. Zato je prav tako važno, da obstoje tudi čete padal-

cev, oboroženih s težkim orožjem. Tako morejo letalci prenesti celo topove in drugo težko orožje.

Iz Prekmurja

Visokošolski tabor med primorskimi naseljenci v Prekmurju. V Benici v Prekmurju je imelo te dni Akademsko društvo Dobberdob svoj delovni tabor med primorskimi naseljenci. Pohvalno je to delo rodoljubne visokošolske mladine, ki krepi narodno zavest svojih ubogih rojakov v krajih nekdanjih madžarskih plemičev, ki so hoteli s silo pomadžariti naš narod v starodavni slovenski pokrajini. Naši narodni visokošolci so s svojim kmečkim delom in z zdravstvenimi, in nacionalnimi predavanji izpodbujali Prekmurce. Visokošolski tabor je podprlo Društvo Soča-matica v Ljubljani, ki redno podpira svoje potrebne rojake v Prekmurju, da krepi njih nacionalno zavest.

V Muri je utonil. Strežnik murskosoboške bolnišnice Vučko Ivan je bil poklican na trimesečne orožne vaje. Kot hranilec pa je bil oproščen in se je pred dnevi vrnil v Mursko Soboto. Vest o oprostitvi je takoj šel domov v Bistrico povedat svoji ženi. Doma so z njivo pospravljali žito in je bil zelo vroč dan. Ko so pospravili žito, se je odločil z ženo, da se gresta kopat. Z njima sta bili tudi dve mlajši deklici. Pri kopanju pa je Vučka zgrabil krč in je izginil pod vodo, ne da bi bil kdo to opazil. Žena ga je nekaj časa iskala ob obali Murinega rokava, ker je mislila, da se je mož skrnil. Šele, ko ga ni našla, je začela misliti na najhujše. Vučka so drugo jutro našli na dnu reke.

Mlatilnica ga je zgrabila. V vasi Rakičanu pri Murski Soboti se je hudo ponesrečil lastnik mlatilnice na parni pogon Sedonja. Pri mazanju parnega stroja ga je namreč osovina kolesa zagrabil za obleko in ga z vso silo v loku zavrtela. Dobil je zelo hude poškodbe. Odpeljali so ga takoj v murskosoboško bolnišnico, kjer je umrl. Rajniki zapuščajo ženo in štiri otroke.

ZVESTOBA DO GROBA

Neža: »S teboj pojdem, Boltežar, čeprav ne bova imela drugega ko kruh in vodo.«

Boltežar: »Dobro, ti boš skrbela za kruh, za vodo pa jaz.«

17 poglavje

NOČ MED VOLKOVI

Noč je bila temna ko v rogu. Na Vladimirki je vladal močan snežni mefež, in sicer na progi med Nižnim Udinskom in Katuiskom, kakih 250 verst or Irkutka. Silen vihar je tulil in žvižgal skozi gozdove na desni in levi strani ceste.

Lahno kakor ptica je drsela elegantna trojka čez zamrzlo snežno ravnino. Lepo, udobno vozilo so vlekli trije krasni konji. V debel, bel medvedji kožuh zaviti voznik je neprestano podil konje z vzkliki in bičem.

Dva potnika v vozilu sta bila dama, oblečena v dragocen vidrov kožuh, in širokoplečat mož s sivo brado.

Zdelo se je, kakor bi bili konji imeli peroti in kakor bi bili hoteli uiti neki bližajoči se nevarnosti.

»Ali slišite tuliti volkove?« je zdajci zgrožen zakričal voznik.

»Ne boj se!« je rekla dama. »Saj smo oboroženi!«

Njen glas je zvenel kovinsko.

»Volkov je mnogo, vaša milost!«

»Ne bojim se!« je čvrsto odgovorila.

»Ali jih ne slišite?«

Skozi vihar se je iz daljave zaslišalo zagleglo, strahotno tuljenje.

Vsi trije konji so močno poskočili, zaostri-li ušesa in se divje pognali naprej.

»Pazi na obcestne kole, Fedor!« je posvaril mož, ki je sedel poleg dame. »Če se trojka prevrne, nas bodo zverli takoj požrle.«

»Dimitrij, ali je še daleč do Katuiska?« je vprašala dama.

»Vsaj je 25 verst, gospodarica!« Pa tudi te bomo premagali! Gospod polkovnik bo lahko ponosen na svojo hrabro sestrol!»

»Ubogi brati!« je vzdihnila.

Na blede snežni ravnini so se zdaj na vseh straneh pojavljale črne, strahotne sence, ki so se premikale z bliskovito hitrostjo. Zdaj pa zdaj so se zablščale v temi zelenkaste pike.

»Sestradani so,« je rekel Dimitrij. »Kmalu nas bodo začeli zasledovati!«

»Imejte orožje pripravljeno za streljanje!« je ukazala njegova gospodarica čisto mirno.

»Za božje ime!« je vzkliknil voznik. »S strelom jih bomo samo privedli do tega, da nas bodo še prej napadli!«

»Ali želiš, da nas požrejo?« je vprašala dama. »Če se bojiš, mi daj vaje!«

»Ne, vaša milost! Ne smemo pa zverli razburiti! Moj nasvet je, da prižgemo vozni svetilki. Svetloba jih bo vsaj za krajši čas pregnala!«

»Stori tako, Dimitrij! Nato pa nabij puške!«

»Bilo bi tudi neprevidno streljati, če koga srečamo!«

»Kdo nas bo neki v takšni noči srečal! Prižgi hitro svetilki!«

Dimitrij je stresel sneg s svojega širokega kožuha in prižgal obe veliki svetilki. Svetilki sta krvavordeče razsvetljevali obe strani bele ceste.

»Zdaj pa municijo, dobri Dimitrij! Moramo zverem dati kmalu okusiti nekoliko svinca!«

Stari služabnik je vzel iz dolgega, pred njim ležečega zaboja več revolverjev in pušk.

»Koliko nabojev imamo?«

»Petsto, gospodarica!«

Volkovi so se čedalje bolj bližali.

V nekaj trenutkih so zdaj dosegli trojko

in jo obdali v polkrogu. Bilo jih je vsaj sto, nekaj med njimi tako velikih, kakor so največji psi. Se se je zdelo, da se ne upajo napasti. Rdeča svetloba jih je očitno zadrževala.

Mlada dama je bila kapuco, ki ji je čisto zakrivala obraz, potisnila nazaj in stala pokoncu s puško v roki. Neustrašno je opazovala krdelo divjih zverli.

»Fedor,« je zaklicala zadaj za njo sedečemu vozniku, stopi k nama v sani! Sedel boš lahko na zaboju municije!«

»Da, vaša milost, tam bo varnejši pred volkovi! Volkovi me lahko napadejo tu od zadaj, ne da bi to opazili!«

Ubogi konji, ki so že davno slutili nevarnost, so gledali svojega vodnika, kakor bi ga bili prosili za pomoč. Tekli so, kolikor so jim dale moči, da bi se rešili zasledovalcev.

Zdajci se je eden izmed največjih volkov približal svetlobnemu krogu svetilke. Z bliskovitim skokom je poizkusil napasti enega izmed drvečih konj.

Dama je prijela puško in ustrelila. Močno je zagrmelo. Skrivnostno se je pomešal glas strela v tuljenje viharja.

Največji volk se je zadet vrnil na tla in tožeče zatulil. Najbližje zvezi so se vrgle na poginjajočo žival in jo razmesarile.

Tedaj pa so planili ostali volkovi na prve in jim skušali ugrabiti plen. Bil je strahoten pogled: volkovi so skakali drug v drugega in se valili drug preko drugega.

Dimitrij je tudi vstal.

»Ustrelite zdaj!« je vzkliknil.

Marija Fedorovna je znova ustrelila. Odala je drugega za drugim 12 strelav, ki menda noben ni zgrešil smotra, kajti vsa-

Ozemlje južnega tečaja je je bilo nekoč vroča dežela

Ameriški admiral Byrd je prišel v Santiago v Čileju in je ob tej priložnosti izjavil, da se je na podlagi svojih dvanajstletnih raziskav v Antarktidi (ozemlju južnega tečaja) prepričal, da je bila ta dežela nekoč vroča dežela. Ali je tedaj na njej živel človek, se še ni dalo ugotoviti. Po njegovem mnenju bo nekoč pripravna za naselitev, če ne bo nastala kakšna nova ledena doba, toda tisti čas je še daleč, kajti njeno ledovje se tako počasi taja, da je to dejstvo komaj mogoče ugotoviti.

»Ko sem leta 1928. letel nad Antarktido«, pripoveduje Byrd, »sem spoznal, da ima ta dežela danes svojo ledeno dobo. Toda led se taja. Na tečaju je njegova plast sicer še vedno 5000 pedl debela in ob obalah 1000 do 4000 pedl, vendar počasi nazaduje. Našli smo dokaze, da je bilo leda nekoč še dosti več. Da se bo ves stajal, bo seveda treba na stotisoče let. V ostalem pa mislim, da postaja tudi podnebje Argentine in Čileja toplejše. Brodarji iz južnega Čileja so mi povedali, da so njih gore dosti manj zasnežene, kakor so bile pred davnimi leti. Kakor se ob južnem tečaju led taja, tako se toplina dviga in mogoče je, da bo Humboldtov morskil tok, ki prinaša Čileju in Peruju hlad, nekoč topel. V Palmerjevi deželi, ki jo Angleži imenujejo Grahamova dežela, čeprav jo je odkril Palmer, smo našli zaledenelo jezero, katerega ledena skorja se je napravila po naših cenitvah šele pred desetisoč ali dvajsetisoč leti. Ena izmed ledenih klad, ki so jo preiskali naši znanstveniki, je imela zamrzla drobčkana bitja. Ko smo led odtajali, so ta bitja na novo zaživela.

Ko sem bil nekoč v krajih severnega tečaja, sem videl eskimsko vas, ki je bila od tečaja oddaljena samo 1200 km. Tam so imeli pižmarje, a poleti so cvetele cvetlice. Toda v Antarktidi ni trave in edini prebivalec te grozotne celine je cesarski pingvin, ki vali svoja jajca v šestmesečni polarni noči. Poleti so edini obiskovalci Antarktide kiti, tjulni, tolščaki in morski leopardi. V antarktičnem morju morajo biti sicer ribe, toda ujeli nismo nobene. Našli smo eno, ki je bila zaledenela,

druge pa smo dobili v želodcih tolščakov.

Da je bila Antarktida nekoč vroča tropska dežela, dokazuje najdba treh živalskih okamenin, ki jih pa nismo mogli določiti. Poleg tega smo našli okamenela liste in mogoče je, da je pod ledenim oklepom mnogo takšnih okamenin. Na več mestih smo led razstrelili z dinamitom in smo našli sklade premoga iz rastlinskih ostankov. Na gorskih vrhovih smo našli kar na zemlji ležišča premoga, ki pa je bil slabše kakovosti. Ta ležišča premoga danes zavoljo oddaljenosti in drugih težav nimajo gospodarske vrednosti. Našli smo tudi dokaze, da morajo biti v zemlji ležišča bakra, srebra in svinca.

× Redni potniški letalski promet med Anglijo in New Yorkom. Angleško potniško vodno letalo »Clair« je v soboto brez pristanka dovršilo polet iz Irske na New Fundland, in sicer v 16 urah in šestih minutah. V nedeljo je letalo nadaljevalo pot v Montreal, od tam pa v New York, kamor je dospelo zvečer. Polet tega letala predstavlja uvod v redni potniški letalski promet, ki bo zdaj uveden med Zedinjenimi državami in Anglijo.

× Lindbergh ustanavlja v Zedinjenih državah lastno stranko. Znani ameriški letalec Lindbergh, ki je pred leti prvi preletel morje, ni zadovoljen z demokratsko stranko in tudi ne z republikansko. Ni mu namreč všeč, da sta se obe stranki izrekli za izdatno pomoč ogroženi Veliki Britaniji. Zato je začel ustanavljati lastno stranko. Lindbergh se nadeja, da bodo ljudje v njegovo stranko kar drli in da bo s tem preprečil nakane vodilnih ameriških mož, ki bi radi Ameriko spravili v vojno.

× Sodna razprava proti vojnim krivcem v Franciji. Bivši člani vlade in druge osebe ki so obtožene, da so spravile Francijo v vojno in zakrivile njen poraz, bodo prišle pred vrhovno sodišče v Rionu 8. t. m. Kakor je znano, so glavni obtoženci Daladier, Gamelin, Mandel in Reynaud.

× Koliko ljudi umrje v enem letu na vsem svetu. V eni minuti umrje na svetu 68 ljudi.

kemu strelu je sledilo strahotno tožeče tuljenje.

Medtem ko so zveri požirale mrtve in poginjajoče, so vlekli konji trojko v divjem diru naprej.

Sani so tako nekoliko pridobile na času. Toda dolgo ni trajalo. Komaj so bile sestradane živali požrle svoj plen, so že spet zasledovale potnike.

Streljanje se je začelo znova. Mlada dama je nenavadno pogumno in mirno streljala. Dimitrij na njeni strani je streljal z enako mirnostjo.

Strel je sledil strelu. Volkovi so padali kar po parih. Zmerom spet je sledil isti prizor, kakor hitro so živali požrle padle, so nadaljevale zasledovanje.

Ze je bilo kakih 30 do 40 volkov ubito. Tedaj pa je po nesrečnem naključju eden izmed konj padel.

Voznik je od groze zakričal. Potegnili je nož iz nožnice, da bi prerezal vprego in prepuštil ubogega konja volkovom.

»Stoj!« je zakričal Dimitrij. »Brez konj smo izgubljeni! Morda se bo padli konj spet vzdignil!«

Prijel je eno izmed svetilk in jo pogal v volčje krdelo. Ko je svetiloba razširjajoči predmet/padel med nje, so volkovi prestrašeni opustili napad in se razkropili.

Ta trenutek je zadoščal, da so bili rešeni. Konj je bil hitro spet vstal in trojka je hitela dalje.

Ubogi konji so bili zdaj že zelo izmučeni. Začeli so se tresti in hropeti. Njih tek je postal nezanesljiv.

Pogumna strelka je to opazila. »Kako daleč je še do Katuiska?« je vprašala voznika.

»Kakšnih osem do 10 verst. Pri tem snežnem metezu se ne da natanko določiti.«

»Ali misliš, da bodo konji tako dolgo pot še vzdržali?«

Fedor je okleval z odgovorom.

»Govori!« je zapovedala. Prvič je pokazala, da je razburjena.

»Ne vem,« je odgovoril voznik oklevaje.

»Dimitrij,« je odločno rekla. »Za vsako ceno moramo naprej. Moram videti svojega brata! Ali razumeš? Hočem!«

»Gospodarica, zaenkrat se volkovom še lahko postavljamo po robu! Imamo še več kakor 400 nabojev!«

»Puškina cev mi je že prežgala rokavico!« je mrmrala Marija Fedorovna.

Toda pri pogledu na znova naskakujoče krdelo je rekel Dimitrij:

»Moral bomo žrtvovati enega izmed konj! Morda se na ta način rešimo volkov! Seveda je škoda 1200 rubljev, ki smo jih dali za konja!«

»Naj bo... Voznik, prereži vprego pri najbolj zmucenem konju in ga izpušči!«

»Toda...«

»Ubogaj!«

Voznik je pravkar hotel izvršiti ukaz, ko je zagledal na cesti sence, ki so, kakor je vse kazalo, hotele zastaviti pot trojki.

»Ogenj, Dimitrij!« je vzkliknila Marija Fedorovna, ki je bila tudi opazila sence.

Tedaj pa se je nenadno zaslislal močan glas iz skupine senc:

»Streljajte samo!«

Snežni metež je onemogočal, da bi mogli neznane postave različneje videti.

Strelji neznancev na desni in levi strani poleg sani so zadržali volkove, da niso izvršili napada.

v enem dnevu 97.920 in v enem letu 30 milijonov 740.000 ljudi.

Naši na tujem

Najstarejša ameriška Slovenka je umrla. V Montani je nedavno umrla 107 let stara Slovenka Josipina Stepanova. Rajnka je bila doma iz Gornje Radgone na Stajerskem, kjer se je rodila l. 1832. S svojim prvim možem se je preselila leta 1884. v St. Louis v Ameriki, kjer pa je po treh letih že postala vdova in se je nato vnovič poročila. Na svojem posestvu je imela mineralni studenec, ki ji je prinašal lepe dohodke.

Kaj moraš delati avgusta v sadovnjaku

V avgustu moraš pokončavati nevarne škodljivce. Letošno slabo sadno leto ne sme sadjarja odvrniti od teh del, ker bodo sicer sadni škodljivci v bodoče mnogo škodovali. Sadne škodljivce je treba tudi v slabih letih pokončevati.

Sadne zajedavce, ki smo jih že v mesecu juniju ugonabljali, je potrebno tudi v avgustu zatirati. Posebno pozornost je posvečati listnim ušicam, hruškovemu in jabolčnemu zavijaču, jablanovi plesni in še raznim drugim boleznim. Tudi ose in sršene, ki napravijo v tem mesecu že mnogo škode, je treba uničevati.

Listne ušice zatiramo s triodstotno raztopino tobačnega izvlečka in mazovega mila. Kravve ušice, ki bivajo navadno le na deblu in na debelejših vejah, zatiramo z desetodstotno do petnajstodstotno raztopino arborina. Paziti pa je pri mazanju, da ne pride arborin v dotiko z listjem. Poganjki pa, ki so ušivi, se namažejo s štiriodstotno raztopino tobačnega izvlečka, ki se mu primeša na 10 litrov vode dva dekagrama sanitola.

V tem mesecu je pridno pobirati črvice sadje, ki se že lahko uporabi. Reže naj se na krlje in suši na soncu. Črvice odpadke pa je potrebno uničiti. Gnilo sadje se naj zakoplje globoko v zemljo. Važno je pregledati tudi skrivališča ali pasti, da se obvaruje hruške in jabolka črvice. Tudi žveplanje se priporoča, toda le ob lepem solnčnem in mirnem vremenu. Kodravo listje, če se tudi v tem času pojavi, je potrebno trgati in sežigati

»Ali so morda kozaki?« je vprašala skozi stisnjene zobe.

»Vsekakor vojaki!« je odgovoril Dimitrij. »Če je tako, bi mi bili volkovi ljubši!« je mrmrala. »Voznik, poženi konje z bičem mimo teh mož, kolikor hitro moreš!«

Ko je dama zaslislala strele, se je jezna obrnila:

18. poglavje

KOZAŠKI NAREDNIK VODNIK

Zveri so se ustrašile neprestanega dežja krogel in zbežale, potem ko so celo uro vztrajno zasledovale sani. Umaknile so se v temne gozdove, ki so stali ob Vladimirki.

Nekaj mož je zdaj poskušalo zastaviti trojki pot, toda voznik je brez strahu podil konje dalje in vzkliknil: »Napravite prosto, da vas ne povozim!«

»Stoj!« je zavpil mogočen glas iz temine.

»Naprej!« je zapovedala dama.

Še enkrat se je zaslislal glas:

»Stoj, sicer bom streljal!«

Voznik je okleval pri tej grožnji. Vedel je, da se ruski vojaki ne šalijo, zlasti ne v Sibiriji. Bil pa še ni čisto prepričan, da so to sploh bili vojaki. Naglo je ustavil konje.

Marija Fedorovna se je vzdignila in nekoliko razburjena vzkliknila:

»Kdo ste? Kdo vam daje pravico, napadati na deželni cesti mirne ljudi?«

»Vojaki smo!« je odgovoril isti glas.

Nato se je pokazal pri vozni svetilki velik, debel in bradat mož, kozaški narednik vodnik.

»Kam drži vaša pot?«

»Potujemo skozi Sibirijo.«

»V kakšno svrhu?«

»To se vas ne tiče!«

(Da lje)

Potres je v Turčiji

uničil 12 vasi

Še je v spominu silen potres, ki je Turčijo zadela letošna pomlad. Potresu so sledile hude povodnji, ki so prav tako terjale mnogo človeških žrtev in napravile tudi veliko škodo. S tem pa še ni bilo konec nesreč. Večji ali manjši potresi so se ponavljali ves čas do danes, te dni pa je bil spet silen

potres v turški pokrajini Anatoliji.

Potres je uničil 12 vasi. Ubitih je bilo 300 ljudi, ranjenih pa blizu 1400. Mrtvih je zlasti mnogo žensk in otrok. Iz strahu pred novimi potresi se ljudstvo drži zunaj pod milim nebom. Potrese se občuti na področju od obale Črnega morja do Ankare.

Po vsem ruskem ozemlju iščejo nova ležišča rud

Ruski zavod za raziskavanje zemlje je letošno poletje razposlal na vse strani Sovjetske zveze znanstvene odprave, ki imajo namen iskati nova ležišča rud. Število odprav je izredno veliko, saj jih je samo za Vzhodno Sibirijo določeno okoli 2500. Zapadno Sibirijo bo preiskalo nadaljnjih 1500 odprav. Za bolj znane kraje, ki so sicer že nekoliko raziskani, ka je določeno 500 odprav. Posamezne odprave štejejo do 50 članov, je pa tudi mnogo odprav, ki imajo po pet do 10 članov.

Posebna pozornost je letos posvečena Daljnemu vzhodu, kjer bodo zlasti iskali železno rudo v Komsomolsku ob teku reke

Amurja. V okolici Vladivostoka in v Kazakstanu pričakujejo odkritje znatnih ležišč svinčene rude. V Uralu bodo iskali železo in svinec, v Ukrajini in na polotoku Krimu pa ležišča nafte (sirovega petroleja), o kateri govore zanesljivi znaki. Mnogo odprav bo opremljeno z letali. Dvigale se bodo nad nepregledno tundro in tajgo ter se bodo v višini posluževale priprave, ki jo je iznašel ruski znanstvenik Logačev. Njegova iznajdba omogoča že v letalu ugotovitev, kakšna ruda leži v tleh, nad katerimi kroži letalo. Ker je Rusija dežela nepreglednih možnosti, je verjetno, da bo uspeh teh odprav zelo velik.

Poljubljanje rok je starodavna navada

Če se vprašamo, kdaj se je začelo poljubljanje rok kot izraz posebnega spoštovanja, moramo poseči daleč nazaj k azijskim narodom. Svoj izvor ima poljubljanje rok v čisto verskih obredih. Stari Indci so na primer častili vzhod sonca, meseca ali zvezd na ta način, da so pred svojimi hišami pogrnjali posebne z resami obrobljene preproge, na katerih so klečali, dvigali pobožno roke k ustom in si jih poljubljali.

Tudi pri Grkih naletimo na poljubljanje rok. Kadarkoli je smatral Grk za potrebno, pobotati se z razjarjenim bogom ali pa si izprositi od njega posebno uslugo, je označil svojo molitev s poljubljanjem lastne roke. Od Grkov so prevzeli to navado tudi stari Rimljani. V prvih časih rimske republike so samo sužnji poljubljali roke. Rimljani sami so si izkazovali spoštovanje in prijateljstvo le z objemom. Toda prišli so časi, ko so smatrali v Rimu vsakogar, kdor je šel v Rimu mimo kipa tega ali onega boga, ne da bi mu poljubil roko, za javnega grešnika.

Pozneje so bile določene celo stroge kazni za to bogokletno preziranje kipov rimskih bogov.

Med vladarji v srednjem veku je bilo poljubljanje rok že važen izraz spoštovanja. Preden je podložnik smel vladarju poljubiti roko, je moral poklekniti predenj ali pa poljubiti mu rob plašča. S krščanstvom je prešla ta navada tudi na škofo v dokaz njihove svetosti in dostojanstva. Zanimivo je, da je naletel na obred poljubljanja rok že Ferdinand Korteš, ki je prispel leta 1510. na svojih voznjahn na ameriška tla. Ondotni poglavarji domačinov so ga pozdravili tako, da so se prsti dotikali zemlje, potem so jih pa dolgo poljubljali.

Na tem običaju je pozneje delal čas, čeprav vidimo, da je bil prvotni pomen poljubljanja mnogo večji, kakor je zdaj. Ljudje so počasi prirojili ta običaj po svoje. Zdaj je poljubljanje rok brezpomembna navada, ki jo pametni ljudje čedalje bolj odklanjajo.

Zakaj so Gruzinke najlepše ženske

Po svetu slovi lepota Gruzink. Izmed vseh gruzinskih žensk so pa najlepše one v mestu Gorižu, stoječem ob cesti, ki drži v Tiflis. Stara gruzinska pravljica pravi o vzrokih lepote Gruzink tole:

»Alahu se je nekoč zahotelo pomnožiti nebeški harem z najlepšo prebivalko zemlje in zato je naročil enemu izmed svojih svetnikov, Mehdi Aliju, o katerem je bilo znano, da se dobro razume na ženske, naj se spusti na zemljo in mu privede devetkrat devet najlepših deklet. Svetnik je prav rad krenil na zemljo. Šel je najprej v Grčijo, kjer je izbral devet najlepših deklet. Potem je krenil v Italijo in tudi tam je izbral za Alaha devet slovečih lepotic. Isto je storil v Španiji in Franciji. V Angliji je zagledal med drugimi tudi kraljevo hčerko. Bila je vitka kakor steblo lotosa, lase je imela pšenične barve, njene oči so bile zelenkaste in globoke kakor gorsko jezero, ustne rdeče kakor granatno

jabolko, a njena polt je bila tako nežna in svetla kakor beli cvet rože.

Ker mu je taka lepota še manjkala in ker je mislil, da bo z njo posebno ustregel Alahu, ki mu bo za to uslugo hvaležen, je princeso ugrabil. Angleški kralj je pa kmalu opazil ugrabitev in začel je Alahovega svetnika preganjati z močnim brodom. Toda Alah je poslal na morje tako hudo nevihto, da so pljuskali valovi tako visoko, da niso Angleži ničesar videli. Tako je mogel Alahov odposlanec odnesti svoj plen in pobežniti z njim v Nemčijo.

Tam si je spet izbral devet lepotic in krenil z njimi na Češko, potem pa dalje v Avstrijo, na Madžarsko in Hrvatsko. Povsod si je izbral devet najlepših deklet. Slednjič je ves ta Alahu namenjeni harem natovoril v Gruzinijo na ladjo. Tu je našel Alahov odposlanec za svojih devetkrat devet najlepših deklet zavetišče v mestu Gorižu, stoječem ob

reki Kuri ob cesti, ki drži v Tiflis. Ker so pa bile lepotic od dolgega potovanja utrujene, jim je privoščil Mehdi Ali nekaj dni počitka, da bi stopile pred Alaha spočite.

Lepota je pač lepota, toda lepša in slajša od nje je vsemu vladajoča ljubezen. Zgodilo se je, da se je Mehdi Ali med počivanjem zaljubil v devetkrat devet deklet, namenjenih Alahu, kajti bile so očarljivo lepe, razen tega pa še po njegovem okusu, saj jih je bil sam izbral.

V mestu Gorižu je najel Alahov odposlanec veliko hišo in tla ženskih sob je pokril z dragocenimi preprogami in blazinicami. Ker si pa ni mogel zapomniti devetkrat devet tujih imen, je klical vsako lepotic za srčka. Vsak dan se je trikrat globoko sklonil proti vzhodu in zaklical: »Kakor je Alahu po volji!«

To njegovo početje pa seveda Alahu ni bilo po volji. Videvši devetkrat devet sebi namenjenih veselih lepotic, kako so sedele na preprogi, pred njimi pa steklenice žganja, sklede svinjine, trdo kuhana jajca in druge dobrote, a sredi njih v oblakih dima nasmejanega in razigranega svetnika, je sešel dneve življenja Mehdi Alija na zemlji. Devetkrat devet lepotic je pa ostalo v mestu Gorižu, stoječem ob cesti, ki drži v Tiflis. In postale so pramatere najlepših žensk na svetu.

× 41 mrtvih pri železniški nesreči v Ameriki. Te dni je prišlo na železniški progji med Clevelandom in Acronom do trčenja med nekim osebnim in tovornim vlakom. Sila udarca je bila tako strašna, da se je več voz osebnega vlaka razbilo. Nesreča je terjala 41 smrtnih žrtev.

× General de Gaulle obsojen na smrt. Pred francoskim izrednim vojaškim sodiščem v Clermont-Ferrandu je bil v odsotnosti obsojen na smrt general de Gaulle, ki biva v Veliki Britaniji in zbira izven domovine Francoze za nadaljevanje vojne proti Nemčiji. Sodišče je spoznalo de Gaullea krivega veleizdaje zaradi poskušanih dejanj proti varnosti francoske države in zaradi pobega iz Francije v vojnem času. De Gaulle je bil obsojen na smrt, na vojaško degradacijo in na zaplenbo vsega imetja. Ko je de Gaulle slišal vest o svoji smrtni obsodbi, je izjavil, da bo po zmagi nad Nemčijo že obračunal s svojimi sodniki.

× V Rusiji inajo neko novo orožje. Sovjetska vlada je podelila vojaškemu tehniku Bekčarevu veliko nagrado za iznajdbo nekega novega orožja, ki bo imelo v bodoči vojni odločilno vlogo.

× Lava iz ognjenika je ugonobila 50 vasi. Tokio je obiskal te dni na vse zgodaj potres, ki je dvignil prebivalstvo iz postelj. Človeških žrtev ni bilo. Huje je gospodaril ognjenik Tjuzan na otoku Mijaku. Njegovemu bljuvanju sta se pridružila podzemsko bobnenje in potres. Ljudstvo je prestrašeno zbežalo iz naselij ob vznožju ognjenika. Oddelek vojne mornarice, ki je priplul na pomoč, pripoveduje, da je lava uničila 50 vasi in zažgala obsežne gozdove. Mnogo ljudi pogrešajo. Zareča lava se steka zdaj v neki zaliv, ki ga je že napolnila. Pred zalivom je nastal zaradi tega nov otok. Ognjenik je zadnjič bljuval leta 1874.

× Kanadsko delavstvo ni zadovoljno z izvažanjem bakra na Japonsko. Kanadski delavci javno napadajo kanadske podjetnike in jim očitajo, da grede v svojem pohlepu po denarju tako daleč, da dobavljajo kovine in drugo blago sovražnikom britanskega imperija. Tako je družba Canadian Mines obljubila Japoncem ves baker iz svojega rudnika za naslednja tri leta.

× Vlak s sedemletno zamudo. Pred sedmi leti so iz Beaumonta spustili proti Portu Bolivarju majhen vlak. Med potjo je nastala silna nevihta, ki je povzročila poplavo in razdejala deželo daleč naokrog. Železniški nasip je porušilo in vlak je obtičal v vodi. Ko je voda padla, so potniki šli peš do Porta Bolivarja, ki ni bil več daleč. Lokomotiva in vozovi so potem sedem let tičali na svojem mestu. Nihče se ni brigal zanje. Šele zdaj se jih je usmilil novi ravnatelj železniške družbe. Dal jih je na mestu za silo popraviti in je odredil, naj se vlak slavnostno odpelje v Porto Bolivar.

RADIO

Ljubljana

od 11. do 18. avgusta.

Nedelja, 11. avgusta: 8.00: Jutrnji pozdrav. 8.15: Dueti harmonik (Vilibald Jenko in Miloš Miheličič). 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve. 9.45: Verski govor (prior Valerijan Učak). 10.00: Radijski orkester. 11.00: Prenos promenadnega koncerta vojaške godbe. 12.00: Valček za valčkom (plošče). 12.30: Objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Cimermanov kvartet. 15.00: Prenos pevskega in instrumentalnega koncerta z Jesenic. 16.30: Pol ure za dijake. 17.00: Kmetijska ura: Kako donosno uredimo malo gospodarstvo (inž. Greif Anton). 17.30: Slovenske narodne s spremljevanjem radijskega orkestra. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Potrebe našega turizma v današnjih prilikah (Drago Potočnik). 19.40: Objave. 20.00: Pisana šara (plošče). 20.30: Violinski koncert Inke Dernovškove (pri klavirju prof. Lipovšek). 21.15: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Zdaj pa za ples (plošče).

Ponedeljek, 12. avgusta: 7.00 Jutrnji pozdrav. 7.05: Pisan venček veselih zvokov. 12.00: Solisti naprej (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Radijski orkester. 14.00: Poročila. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Barbanti Brodano, italijanski dobrovoljec v srbsko-turški vojni (Miodrag Ristić). 19.40: Objave. 20.00: Malta (Viktor Pirnat). 20.10: Stari štajerski gradovi (prof. Leon Pettauer). 20.30: Koncert Delavskega glasbenega društva. 21.15: Podoknice (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Lahka glasba (radijski orkester).

Torek, 13. avgusta: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Slavni pevci (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Sprehod po Jugoslaviji (koncert radijskega orkestra). 14.00: Poročila. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Meštrovicjevi portreti II. (Branko Mašič). 19.40: Objave. 20.00: Deset minut zabave (Fran Lipah). 20.10: O potrebi počitnic (prof. Etnin Boje). 20.30: Pevski koncert Majde Dugan-Lovšetove (pri klavirju prof. Čedomil Dugan). 21.15: Radijski orkester. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veselje in žalost (koncert radijskega orkestra).

Sreda, 14. avgusta: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Waldteuflovi valčki (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Harmonika solo (Ivo Podobnikar). 14.00: Poročila. 18.30: Mladinska ura: Kaj pravita znanost in tehnika (prof. Adlešič). 18.45: Glasbene slike (plošče). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Kulturna misija mesta Skoplja (dr. Piro Slijepčević). 19.40: Objave. 20.10: Podporni sklad za onemoglost, starost in smrt (Miko Piriš). 20.30: Pevska zbor »Cankar«. 21.15: Godalni kvartet s kitaro. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Za boljšo voljo (plošče).

Četrtek, 15. avgusta: 9.00: Napovedi, poročila. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 9.45: Verski govor (prof. Filip Terčelj). 10.00: Samospevi Virškove Milene (pri klavirju Venturini). 11.00: Radijski orkester. 12.30: Objave. 13: Napovedi. 13.02: Samospevi A. Sekule s spremljevanjem kitare (Stanko Prek). 14.00: Operetni venčki (plošče). 17.00: Kmetijska ura: Uporaba sadja na kmetih (Franjo Kafol). 17.30: Prenos koncerta vojaške godbe planinskega polka iz Škofje Loke. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura Božidar Raič, slovenski narodni buditei (Rudolf Dostal). 19.40: Objave. 20.00: Tamburaški orkester (Karmelj). 20.45: Slovanska lahka glasba (plošče). 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Veseli zvoki (radijski orkester).

Petek, 16. avgusta: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Naša pesem (plošče). 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napo-

vedi. 13.02: Iz opernega sveta (radijski orkester). 14.00: Poročila. 14.10: Turistični pregled Tujskoprometne zveze. 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Iz življenja Dubrovčanov v XV. in XVI. stoletju (dr. Tomislav Jakič). 19.40: Objave. 20.00: Za planince. 20.10: Pravilno spravljane in konserviranje povrtnine (Helena Kelharjeva). 20.30: Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Halo, dame volijol (plošče).

Sobota, 17. avgusta: 7.00: Jutrnji pozdrav. 7.05: Napovedi, poročila. 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). 12.00: Pisana vrsta

veselih reči. 12.30: Poročila, objave. 13.00: Napovedi. 13.02: Pisana vrsta veselih reči. 14.00: Poročila. 17.00: Otroška ura (Manica Komanova). 17.30: Otroški svet (plošče). 17.50: Pregled sporeda. 18.00: Radijski orkester. 18.40: Narodna in pravna vzgoja mladine (Ljubo Šnuderl). 19.00: Napovedi, poročila. 19.20: Nacionalna ura: Kaj vemo o zemlji in nebu (dr. Maleš). 19.40: Objave. 20.00: Zunanje-politični pregled (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Prešmentane počitnice. Pisan večer. Napisal Mirko Ljubič. Izvajali bodo člani radijske igralske družine. 22.00: Napovedi, poročila. 22.15: Radijski orkester.

V srednjem veku so tudi živali obsojali

Kako neprosvetljen je bil sredni vek, pričča dejstvo, da so takrat tudi živali gonili pred sodnike in jih obsojali. Zgodovina našteva 200 takih primerov v enem samem stoletju.

V Curihu je bila l. 1442 na trgu čudna sodna razprava. Sodniki v talarjih so sedeli na pokritem odru pred sodiščem. Suh birič je vzdignil svoj črno uradno palico in zaklical: »Privedite obtoženca!« Na te besede so privlekli v močni železni kletki zaprtega velikanskega volka. Tožen je bil, da je raztrgal dve deklici. Učen tožnik je začel obravnavo. Enako učen pravnik je zagovarjal zver. Sklicevali so se na dokaze in zasliševali priče. Naposled so kosmatega jetnika spoznali za krivega in in ga obsodili na vislice. Ko so ga obešali, je bilo okoli vislice vse polno gledalcev, vriskajočih od veselja.

V starem normanskem mestu Falaiseu so leta 1386 pestili sodniki prašiča, ki je ogrizel nekega otroka na smrt. Na dan sodne obravnave so vsi meščani praznovali in se udeležili razprave. Sodniki so prašiča slovesno obsodili na mučenje in obglavljenje. oblekli so ga kakor človeka, ga bičali in mu polomili ude, nazadnje pa še dejali v klado.

Prašiči so se večkrat pregrešili proti postavi kot morilci otrok. Tiste čase so se tako mestni kakor vaški prašiči potepali po svoji volji. Klatili so se od gnojišča do gnojišča in stikali za odpadki. Bili so pa silno podivjani in majhen otrok ni bil varen pred njimi. Leta 1547 je morala v mestu Sevigniu na zatožno klop svinja s svojimi šestimi pujski vred. Skupaj so razmesarili in požrli majhnega otroka. Toda zagovornik jih je branil tako učinkovito, da so za kazen usmrtili samo svinjo. Pujske so iznutili češ da so bili mladi in zapeljani. Čez šest tednov na so jih znova prignali na sodišče, ker njihov lastnik ni hotel jamčiti, da se bodo za naprej vedli zgleđno. Mož se je bal, da prašički niso podedovali zločinskega nagnjenja.

Na Burgundskem so 5. septembra l. 1370 zaprli tri svinje, ki so bile v strahu za svoje mladice razmesarile sina nekega svinjskega pastirja. Kot sokrivce so zaprli tudi mladice. Njihov lastnik jih je pri razpravi sam zagovarjal in prosil, naj jih spoznajo za nedolžne. Burgundskega kneza je s svojim govorom tako ganil, da je dal usmrtiti samo stare svinje, pujskov pa ne. čeprav so pujski videli, da so svinje dečka ubijale in ga kljub temu niso branili.

Obsojali so tudi podivjane bike. V Moisyju je leta 1314 bik nabodel na roge nekega moškega. Mož je umrl od ran, bika pa so zaprli v mestno ietnišnico. Teda je namreč bilo v navadi, da so večje živali čakale na sodbo v tisti ječi kakor zločinski ljudje.

Sodniki v Dionu so leta 1639 dali usmrtiti konja zaradi umora. V Aixu so še leta 1694 na ukazu vrhovnega deželnega sodišča sežgali na grmadi kobilu. O obeh so bili prepričani, da sta bila obsedena od hudobnega duha, in za oba so priče dokazale, da sta izvršila umor premišljeno.

Pri sodnih obravnavaх proti živalim so se sklicevali na vse mogoče posebnosti zakona. Kot posebno spreten pravnik je leta 1521 zaslovel Francoz Chassenée. Sodišče ga je

kot mladega začetnika postavilo za zagovornika podganam, ki so v autunskem okraju uničile ves ječmen. Tožene podgane so sodniki klicali na razpravo, a odzvale se niso. Pretkanemu odvetniku pa se je posrečilo oblastvom dokazati, da je nenavzočnost podgan zakrivilo le nepravilno pravdno ravnanje. Pravdni dan bi morali zapisati za podgane iz vse dežele in ne le za tiste iz Autuna, ker so bile vse zapletene v ta rop.

Toda podgane se tudi za drugi poziv niso zmenile. Chassenée je tokrat trdil, da se njegove varovanke boje priti iz svojih lukenj zaradi nevarnih mačk, ki jih imajo tožniki. Sodišče naj poskrbi, da mačke ne bodo nadlegovale podgan med potjo. Pravdači naj se zavežejo, da bodo plačali kaznen v denarju, če ne bodo mogle potovati njegove varovanke v miru. Sodišču se je zdel ta predlog povsem pravnoveljaven. Toda tožniki niso hoteli jamčiti toženkam za varno pot. Zaradi tega je oblastvo pravdo zavrnilo.

Drug odvetnik bi moral zagovarjati medveda, ki je leta 1499 pustošil vasi v Črnem lesu. Ta je predlagal, naj nasilno zverino sodijo porotniki, izbrani med medvedjim rodom. Nastal je seveda učen prepir in pravdna obravnava se je zavlekla za več kakor teden dni.

Tudi stekle pse so sodili strogo po pravih. Vselej so jih spoznali za krive. Po postavah so jih kaznovali najprej s čedalje hujšim mučenjem, ki je trajalo tem dalje, čim več ljudi ali živali so oklali. Porezali so jim ušesa, odsekali repe in jim nazadnje pohabili še noge za nogo. Po vsem tem mučenju so jih usmrtili.

Včasih so bile živali lahko tudi za priče. Zgodilo se je, da je neki obtoženec, ki naj bi bil kriv umora, pričlo svojega psa, petelina ali mačke prisegel, da je nedolžen. Pa so mu verjeli, ker so bili prepričani, da bi tudi neumna žival prej spregovorila, kakor pustila, da bi ušel pravici morilec.

V srednjem veku so največkrat obtožili zločina črne živali. Ljudje so bili prepričani, da je satanu črna barva najljubša. Bili so pač praznoverni, kruti in neumni.

× **Ptica, ki laja kakor pes.** V republiki Čileju živi majhna rdečebarna ptica, ki jo domačini imenujejo guid-guid. Njen glas spo-minja na lajanje majhnega psa. Doslej pa je ni mogel še nihče ujeti, ker je izredno plašna.

× **Šele po 156 letih je prišlo poročilo o hudi nesreči do ljudi.** V japonskem pristanišču Hiratatomuri so potegnili nedavno iz morja steklenico, v kateri so našli poročilo o nesreči iz leta 1784. Poročilo na papirju je bilo razmerno dobro čitljivo in iz njega je bilo razvidno, da se je napotilo pred 156 leti 45 japonskih mornarjev v južna morja iskat zaklade. Dva meseca so blodili po morju, potem so jih pa vrgli valovi na neobljuden otok, kjer so po vrsti umrli od lakote. Zadnji med njimi je napisal poročilo o žalostnem koncu svojih tovarišev, ga spravil v steklenico in jo vrgel v morje. In tako je nosilo morje poročilo o tej nesreči celih 156 let, preden je prišlo ljudem v roke.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Kruhove rezine s paradižnikom. Paradižnike zrežeš na tanke rezine in jih daš v razbeljeno presno maslo. Na vrh streseš dve raztepeni jajci, pokriješ, da se počasi duši. Nato goščo razrežeš, daš na kruhove rezine in potreseš z drobnjakom.

Kuhova juha je prav dobra jed. Zanj potrebuješ 150 gramov črnega kruha, eno čebulo, 20 gramov masti, eno do dve žlici moke, južno zelenjavo, kislo mleko in en do poldrugi liter vode. Na masti opraviš rezine čebule in moko, nato doliješ slane vode, daš vanjo še kruh in zelenjavo in kuhaš do mehkega. Nato juho precediš, še enkrat prevreš in daš s kislim mlekom na mizo.

Hladilne pijače z mlekom in sadnimi sokovi. Vse pijače iz mleka, ki mu primešamo sadni sok in druge dodatke, imajo izvrsten okus. Čim bolj so take pijače mrzle, tem bolj so okusne. Tako je prav okusno jagodno mleko. Napraviš ga takole: Oprane, neoslakane jagode daš v posodo, jih poliješ s svežim mlekom in pustiš čez noč. Mleko se okrog jagod zgosti in to nato daš na mizo s sladkorjem ali brez sladkorja. Enako okusno je takoimenovano švedsko mleko. Iz ravnopravnih jagod in koščkov breskev ali češenj narediš mešanico, ki jo osladkaš in pustiš malo stati. Nato napolniš kozarce, tako da daš v slehernega po dve zvrhani žlici sadne mešanice, ki vanjo raztepeš mleko. **Sadno mleko** pa napraviš takole: V posodo daš pol litra mleka in raztepaš v njem razne sadne sokove tako dolgo, da se začne peniti. Nato daš vse v kozarce in ohladiš v delu.

Jajčna pijača za bolnike. Jajce raztepeš v mleko, ki si mu dodala citronovega in sadnega soka. Ko je vse dobro premešano, priliješ slatine in daš na hladno. Pijača mora biti prav mrzla.

Praktični nasveti

Steklenice najlaže očistiš, če razrežeš sirov krompir na koščke, ki jih deniš v steklenico, priliješ malo vode in steklenico močno tresesh. Če čez nekaj trenutkov bo steklenica očiščena. Ko jo izplakneš z vodo, ne bo steklo nič več motno.

Dobro sredstvo proti komarjem. Če si poleti na prostem, te večkrat nadlegujejo komarji. Da se to ne zgodi, si kupi v lekarni sivkovega (lavendelovega olja) ali lovorjevega olja. S tem se namaži in šest do sedem ur se te komarji ne bodo dotaknili.

Dopisi

ZAVODNA PRI CELJU (Smrtna kosa). V Zavodni pri Celju je v starosti 77 let umrla znana gostilničarka in posestnica ga. Celestina Confidentijeva, rojena Vihernikova. Pokojnica je bila odločno narodna in blaga žena. Med prebivalstvom je bila splošno priljubljena in spoštovana. Svojim sinovom in hčerkam, ki jih je s svojim pokojnim soprogom vzgojila v strogo narodnem duhu, je bila izredno skrbna mati. Bodi ji ohranjen lep spomin, svojcem pa izrekamo iskreno sožalje!

PETROVČE (Smrtna kosa). V Arji vasi pri Petrovčah je umrla v cvetu mladosti članica petrovškega Sokola sestra Dragica Koprivova, vnukinja uglednega posestnika g. Vinka Koprive. Na dan pogreba se je zbrala pred hišo žalosti velika množica ljudi, da spremlja splošno priljubljeno mladenko na poslednji poti k Sv. Kancijanju. V dolgem sprevedu so stopali člani in članice Sokola v krojih in v civilu z znakom, sokolska deca in naraščaj in zelo mnogo drugega prebivalstva. Ob grobu se je poslovil od rajne družbeni starosta. Poudaril je njene vrline: ponižnost, dobrosrčnost, ustrežljivost in veselje

do dela doma in v društvu. Vse to jo je privedlo v sokolske vrste, kjer je vzorno izvrševala vse dolžnosti, ki jih narekuje sokolska disciplina. Mladi sokolski delavki bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

V RESTAVRACIJI

Gost: »Natakar, prinesite mi pečeno kokoš. Čim manjša bo, tembolj bom zadovoljen.«

Natakar: »Ali bi ne mogli naročiti kar jajce, gospod?«

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

POSESTVO

v izmeri treh oralov takoj prodam, 10 minut od glavne ceste na Sv. Rupert. Poslopije v dobrem stanju. Cena 14.000 din. Jožefa Pušnik, Trobnidol št. 41, Sv. Rupert, p. Sv. Jurij ob juž. žel.

ZDRAVSTVENE IN POUČNE KNJIGE

Dr. Holänder: Zablode ljubavnega življenja, 20 din. Svetovalec dekletom za poroke, 35 din. Spolne bolezni, 38 din. Kako se dopadeš ženskam ali moškim, 30 din. Spisovnik ljubezenskih pisem, 30 din. Knjiga lepega vedenja, 32 din. Meščanska kuharica, 40 din. Velika sanjska knjiga z vedeževanjem iz kart, loterijo in astrologijo, 66 din. Hiromantija-vedeževanje z dlani, 32 din. Čarobniška vedeževanja, 38 din. Čudeži hipnotizma, 35 din. Razpošilja po povzetju Šaufer, Maribor, Krekova ulica 6

DOBER ZASLUŽEK

vam nudi ugledna domača zavarovalnica. Ponudbe na oglasni oddelek lista pod »Kjerkoli«.

MIZARSKEGA VAJENCA

sprejme Janez Tavčar, Forme 1, Škofja Loka.

ZIDARSKO PODJETJE

Marko Stuhec, poobl. zidarski mojster, izvršuje načrte, proračune, adaptacije, stavbe, izolacije, nadzorstvo stavb. Cene solidne. Informacije Ivanjkovci.

Za vse žene in dekleta!

Zakaj kupujete drage kuharske knjige, ko pa dobite za din 10.— zbirko preizkušenih receptov, ki jih je spisala poklicna kuharica po lastnih dolgoletnih izkušnjah? Razne juhe, navadne in pikantne omake, od navadne pečenke do najfinejše mesne specialitete od navadne močnate jedi do najfinejše torte, razno pecivo za vse prilike, razne likerje in barske pijače ter razne druge domače in tuje specialitete lahko skuha po tej knjigi okusno vsaka žena in dekle! To vam jamči pisateljica knjige, ki je kuhala v prvovrstnih restavracijah in hotelih in ki je prebrodila že pol sveta. Kuhajte po teh receptih in vaša družina bo z vašo kuho zadovoljna. — Nakazite din 10.— na računPošt. hranilnice št. 14.259, ali pa pošljite v znamkah na spodnji naslov, in pošljem vam knjižico poštne prosto. Deziderij Mizerit, Zidani most 7

NAJLEPŠE ČTIVO!

Ravljén: **Zgodbe brez groze**
 Klábund: **Pjotr-Rasputin**
 Ravljén: **Črna vojna**
 Thompsón: **Sivko**
 Majerjeva: **Rudarska balada**

Broštrana knjiga: dln 10.—
 Vezana knjiga: dln 15.—

ZALOŽBA „CESTA“ LJUBLJANA
 KNAFLJEVA ULICA 5

ŠIVALNI STROJ, KOLO ALI OTROŠKI VOZIČEK

najbolje kupite, prodate ali zamenjate v trgovini J. Uršič, Celje, Narodni dom.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številčkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v Svičl.

NOV REDILNI PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z majhnimi stroški zredi svoje prašiče. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prašiča, cer.

6 din, po pošti 17 din, 3 zav. po pošti 29 din, 4 zav. po pošti 35 din. Mnogo zahvalnih pisem. Prodaja drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul.

MOŠTOVA ESENCA „MOSTIN“

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z najmanjšimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 40.—, 2 steklenici po pošti din 65.—, 3 steklenice po pošti din 85.—

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo sliko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a. Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor, Gosposka ulica 34.